

ECONOMISCHE GROEP EANDIS

Geconsolideerde jaarrekening IFRS

Jaareinde 31 december 2017

Inhoud

FINANCIËLE OVERZICHTEN	4
Geconsolideerde winst- en verliesrekening	4
Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	5
Geconsolideerde balans	6
Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen	7
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	8
TOELICHTINGEN BIJ DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING	9
1 Informatie over de onderneming	9
2 Samenvatting van de belangrijkste opname- en waarderingsregels	10
2.1 Conformiteitsverklaring en presentatiebasis	10
2.2 Consolidatiecriteria	10
2.3 Belangrijkste waarderingsregels	11
2.4 Samenvatting van de nieuwe standaarden die van toepassing zijn vanaf 2017	18
2.5 Gebruik van ramingen en veronderstellingen	19
2.6 Standaarden die werden gepubliceerd, maar die nog niet van kracht zijn	21
GESEGMENTEERDE INFORMATIE	24
3 Gesegmenteerde informatie	24
RESULTATEN VAN HET JAAR	29
4 Bedrijfsopbrengsten	29
5 Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	30
6 Diensten en diverse goederen	30
7 Personeelsbeloningen	31
8 Afschrijvingen en waardeverminderingen (op vaste en vlottende activa), wijziging in voorzieningen	31
9 Overige operationele bedrijfskosten	32
10 Regulatoire overdrachten	32
11 Financiële resultaten	33
12 Belastingen op het resultaat	33
ACTIVA	37
13 Immateriële activa	37
14 Materiële vaste activa	38
15 Investerings in joint ventures en geassocieerde deelnemingen	40
16 Overige beleggingen	40
17 Langetermijnvorderingen, andere	40
18 Voorraden	41
19 Handels- en overige vorderingen	41
20 Geldmiddelen en kasequivalenten	44
PASSIVA	45
21 Eigen vermogen	45
22 Leningen op lange en korte termijn	48
23 Voorzieningen voor personeelsbeloningen	51
24 Afgeleide financiële instrumenten	59
25 Voorzieningen, andere	59
26 Kapitaalsubsidies	60
27 Handels- en overige schulden	60
28 Actuele belastingverplichtingen	61
FINANCIËLE INSTRUMENTEN	62
29 Financiële instrumenten: risico's en reële waarde	62

ANDERE INFORMATIE	68
30 Verbonden partijen	68
31 Verplichtingen en onzekerheden	69
32 Gebeurtenissen na balansdatum.....	70
33 Lijst van de ondernemingen opgenomen in de consolidatie	71
WERKEN IN EEN GEREGULEERDE OMGEVING	72
34 Werken in een gereguleerde omgeving	72

Financiële Overzichten

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

(In duizenden EUR)	Toelichting	2017	2016
Bedrijfsopbrengsten		3.019.034	2.788.767
Opbrengsten	4	2.651.860	2.454.266
Overige operationele bedrijfsopbrengsten	4	96.075	65.576
Geactiveerde, intern uitgevoerde werkzaamheden	4	271.099	268.925
Bedrijfskosten		-2.447.516	-2.169.960
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	5	-1.042.809	-1.039.602
Diensten en diverse goederen	6	-337.314	-324.824
Personeelsbeloningen	7	-367.221	-360.996
Afschrijvingen en waardeverminderingen, wijziging in voorzieningen	8	-320.576	-325.901
Overige operationele bedrijfskosten	9	-65.653	-46.881
Regulatoire overdrachten	10	-313.943	-71.756
Bedrijfswinst		571.518	618.807
Financiële baten	11	29.401	15.913
Financiële lasten	11	-177.596	-205.922
Winst vóór belastingen		423.323	428.798
Belastingen op het resultaat	12	-187.561	-145.906
Winst over de verslagperiode		235.762	282.892

Geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

(In duizenden EUR)	Toelichting	2017	2016
Winst over de verslagperiode		235.762	282.892
Baten en lasten rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen			
Elementen die niet kunnen verplaatst worden naar de winst- en verliesrekening			
Actuariële winsten (verliezen) op voorzieningen voor personeelsbeloningen	23	5.147	-5.311
Uitgestelde belastingopbrengsten (kosten)	12	135.842	15.564
Netto elementen die niet kunnen verplaatst worden naar de winst- en verliesrekening		140.989	10.253
Totaalresultaat over de verslagperiode		376.751	293.145

Geconsolideerde balans

(In duizenden EUR)	Toelichting	2017	2016
Vaste activa		7.925.395	7.902.818
Immateriële activa	13	64.605	96.776
Materiële vaste activa	14	7.859.072	7.804.089
Deelnemingen in joint ventures en geassocieerde deelnemingen	15	30	30
Overige beleggingen	16, 29	832	832
Langetermijnvorderingen, andere	17	856	1.091
Vlottende activa		1.012.806	1.715.003
Voorraden	18	33.646	35.295
Handels- en overige vorderingen	19, 29	947.755	1.677.000
Geldmiddelen en kasequivalenten	20, 29	31.405	2.708
TOTAAL ACTIVA		8.938.201	9.617.821
EIGEN VERMOGEN	21	2.255.332	2.063.972
Eigen vermogen toe te rekenen aan de aandeelhouders van de vennootschap		2.255.239	2.063.879
Aandelenkapitaal		1.262.948	1.262.948
Reserves		820.345	811.641
Niet-gerealiseerde resultaten		-500.189	-641.178
Ingehouden winsten		672.135	630.468
Minderheidsbelangen		93	93
VERPLICHTINGEN		6.682.869	7.553.849
Langlopende verplichtingen		5.830.209	5.994.950
Leningen en overige financieringsverplichtingen	22, 29	5.235.404	5.244.409
Voorzieningen voor personeelsbeloningen	23	210.947	259.363
Afgeleide financiële instrumenten	24, 29	102.460	131.067
Voorzieningen, andere	25	9.600	14.936
Uitgestelde belastingverplichtingen	12	268.662	343.819
Kapitaalsubsidies	26	3.136	1.356
Kortlopende verplichtingen		852.660	1.558.899
Leningen en overige financieringsverplichtingen	22, 29	211.182	766.697
Handels- en overige schulden	27, 29	608.822	589.936
Actuele belastingverplichtingen	28, 29	32.656	202.266
TOTAAL PASSIVA		8.938.201	9.617.821

Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen

(In duizenden EUR)	Aandelen- kapitaal	Reserves	Niet- gerealiseerde resultaten	Overge- dragen winst	Eigen vermogen toe te rekenen aan de aandeelhouders van de vennootschap	Minder- heidsbe- langen	Totaal
Totaal op 1 januari 2016	1.278.688	759.548	-651.430	589.313	1.976.119	1.079	1.977.198
Totaalresultaat over de verslagperiode	0	0	10.252	282.892	293.144	0	293.144
Terugbetaling minderheidsbelang	0	0	0	0	0	-986	-986
Terugbetaling aandeel in het eigen vermogen	-15.740	-23.928	0	36	-39.632	0	-39.632
Dotatie/afname aan reserves	0	76.021	0	-76.021	0	0	0
Betaalde dividenden	0	0	0	-165.752	-165.752	0	-165.752
Totaal op 31 december 2016	1.262.948	811.641	-641.178	630.468	2.063.879	93	2.063.972
Totaalresultaat over de verslagperiode	0	0	140.989	235.762	376.751	0	376.751
Dotatie/afname aan reserves	0	8.704	0	-8.704	0	0	0
Betaalde dividenden	0	0	0	-185.391	-185.391	0	-185.391
Totaal op 31 december 2017	1.262.948	820.345	-500.189	672.135	2.255.239	93	2.255.332

Bovenstaande informatie werd opgenomen in de toelichting 'Eigen vermogen' en voor wat betreft de niet-gerealiseerde resultaten in de toelichtingen 'Belastingen op het resultaat' en in 'Voorzieningen voor personeelsbeloningen'.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(In duizenden EUR)	Toelichting	2017	2016
Resultaat over de verslagperiode		235.762	282.892
Afschrijvingen immateriële activa	8, 13	35.926	45.824
Afschrijvingen materiële vaste activa	8, 14	280.924	282.676
Mutatie voorzieningen (terugname -; toevoeging +)	8, 25	-5.336	-3.091
Waardevermindering op vlottende activa (terugname -; toevoeging +)	8	9.062	492
Min-/meerwaarde op realisatie handelsvorderingen		3.955	6.878
Netto financieringslasten	11	176.812	204.657
Waardering naar reële waarde afgeleide financiële instrumenten	11	-28.607	-14.648
Winst en verlies op vaste activa		53.922	28.144
Wijzigingen kapitaalsubsidies	26	-10	-1
Belastingkosten	12	187.561	145.906
Bedrijfskasstroom vóór wijziging in bedrijfskapitaal en in voorzieningen voor personeelsbeloningen		949.971	979.729
Mutatie voorraden	18	1.649	10.021
Mutatie handels- en overige vorderingen		717.986	83.143
Mutatie handels- en overige schulden		14.609	-54.092
Mutatie personeelsbeloningen		-43.269	-77.198
Netto bedrijfskasstroom		690.975	-38.126
Betaalde financiële lasten		-170.893	-206.959
Ontvangen financiële baten		368	711
Financiële korting op inkomende facturen		413	476
Betaalde (ontvangen) winstbelastingen	28	-296.484	-26.596
Netto kasstroom uit bedrijfsactiviteiten		1.174.350	709.235
Ontvangsten uit de verkoop van materiële vaste activa		10.728	21.240
Verwerving van immateriële activa	13	-17.537	-37.014
Verwerving van materiële vaste activa	14	-386.775	-335.565
Verwerving van overige beleggingen, investeringen in ondernemingen		0	-19
Ontvangsten uit verkoop van overige beleggingen	16	0	167
Ontvangsten (verwerving) langetermijnvorderingen		29	-135
Ontvangsten kapitaalsubsidies		241	0
Netto kasstroom uit investeringsactiviteiten		-393.314	-351.326
Terugbetaling aandelenkapitaal	21	0	-40.618
Aflossing van leningen	22	-355.376	-738.558
Opgenomen bankleningen	22	0	400.000
Uitgifte obligatieleningen/leningen	22	199.737	0
Mutatie financiële kortetermijnschulden	22	-411.309	186.071
Betaalde dividenden	21	-185.391	-165.752
Netto kasstroom uit financieringsactiviteiten		-752.339	-358.857
Netto beweging geldmiddelen	20	28.697	-948
Geldmiddelen en kasequivalenten - begin van de verslagperiode		2.708	3.656
Geldmiddelen en kasequivalenten - einde van de verslagperiode		31.405	2.708

Toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening

1 Informatie over de onderneming

De geconsolideerde jaarrekening van de Economische Groep Eandis omvat naast de rekeningen van zeven distributienetbeheerders (DNB's) in het Vlaamse Gewest, Gaselwest, IMEA, Imewo, Intergem, Iveka, Iverlek en Sibelgas, ook de rekeningen van hun dochter- en tevens werkmaatschappij Eandis System Operator cvba (voorheen Eandis cvba), en diens dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen. Het totaal van de rekeningen vormt samen de 'Economische Groep'.

De exploitatie van de DNB's wordt centraal aangestuurd door de werkmaatschappij Eandis System Operator.

De DNB's hebben als statutair doel het distributienetbeheer in de zin van de Vlaamse regelgeving met betrekking tot het distributienetbeheer elektriciteit en gas alsook het uitoefenen van elke nevenactiviteit, zoals de openbare verlichting en de activiteit warmte, binnen het wettelijk toegelaten kader.

De hoofdactiviteiten worden gereguleerd door de Vlaamse regulator van de elektriciteits- en gasmarkt (VREG). Voor meer informatie hieromtrent, zie hoofdstuk 'Werken in een gereguleerde omgeving'.

De Groep levert eveneens activiteiten voor Energie Diensten voor Lokale Besturen (EDLB) waarbij aan de aangesloten openbare besturen (gemeenten, steden, ...) een aanbod aan kostprijs gedaan wordt ter ondersteuning van het lokale energiebeleid.

De DNB's zijn opdrachthoudende verenigingen volgens de bepalingen van het Vlaamse decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking (6 juli 2001, 25 april 2014 en 13 mei 2016).

Alle ondernemingen van de Groep zijn gevestigd in België.

Eandis System Operator heeft in oktober 2011 een A1 rating (negatieve vooruitzichten - 'outlook') bekomen van 'Moody's Investors Service Ltd.' (Moody's). Op 14 december 2016 werd deze rating verlaagd naar A3 met stabiele vooruitzichten als gevolg van de niet-realiserende fusie van de zeven DNB's in Eandis Assets waardoor eveneens het aantrekken van een private partner voor deze fusie-onderneming werd stopgezet. Ondanks de ratingverlaging blijft Eandis System Operator een solide emittent met een rating die in lijn ligt met vele van haar Europese sectorgenoten. Zie de persberichten van Eandis System Operator van 14 december 2016 (Moody's verlaagt rating van Eandis naar A3) en 3 oktober 2016 (Aangekondigde fusie gaat niet door) op www.eandis.be.

Op 18 januari 2017 heeft Eandis System Operator ook een tweede rating bekomen. Het Duitse ratingbureau Creditreform Rating AG heeft aan Eandis System Operator een A+ rating met stabiele vooruitzichten toegekend. Op 19 januari 2018 werd deze rating nog bevestigd.

Eandis System Operator cvba is actief in 229 steden en gemeenten in het Vlaamse Gewest (België) en bedient eveneens 4 Waalse gemeenten. De Groep stelde gedurende 2017 gemiddeld 4.262 personen tewerk.

Gedurende 2017 werden transacties voorbereid die, bij realisatie, een belangrijke invloed zullen hebben op het Vlaamse energielandschap in 2018.

Splitsing van de financieringsverenigingen en de gedeeltelijke inkanteling in de betrokken DNB

Na de ontmanteling van de federale entiteit Intermixt, die belast was met het beheer van de openbare participaties in de elektriciteitstransmissie en het gastransport, werd een partiële integratie van de zes Vlaamse intergemeentelijke financieringsverenigingen (Figga, Finea, Fingem, Finilek, Finiwo en IKA) in de DNB's onderzocht.

Het doel van de transactie is om de activiteiten van de intergemeentelijke financieringsverenigingen beter te laten aansluiten bij de huidige organisatie van de energiemarkt en de Vlaamse intergemeentelijke structuren te rationaliseren.

Hierdoor zal een opsplitsing worden uitgevoerd van enerzijds de belangen in ondernemingen actief in milieuvriendelijke energieopwekking – die worden ondergebracht in Zefier cvba – en anderzijds de belangen in de transmissienetbeheerders Publi-T en Publigas, de aandelen gehouden in Telenet, enkele uitdovende en andere activiteiten – die worden ingebracht in de DNB's.

De splitsing is onderworpen aan opschortende voorwaarden en opschortende tijdsbepaling die dienen goedgekeurd te zijn – of er dient afstand van gedaan te zijn - ten laatste op 31 december 2018. De splitsing zal ten vroegste in werking treden op 1 april 2018.

Realisatie van de fusie van Eandis System Operator cvba met Infrax cvba

De Raden van Bestuur van beide betrokken maatschappijen hebben respectievelijk op 4 (Eandis System Operator) en 5 (Infrax) oktober 2017 de voorgestelde fusie per 1 juli 2018 goedgekeurd. Er werd opdracht gegeven aan de Managementcomités van beide bedrijven om de nodige voorbereiding voor de realisatie te nemen, inclusief de procedure richting de Belgische Mededingingsautoriteit. Voor de juridische totstandkoming van het geïntegreerde Fluvius werd geopteerd voor een fusie door overneming van Infrax door Eandis System Operator, waarbij Eandis System Operator cvba haar naam zal wijzigen in Fluvius System Operator cvba. De bestaande gezamenlijke onderneming van Eandis System Operator en Infrax, de cvba Fluvius die fungeerde als louter ondersteunend en niet-operationeel vehikel, zal ontbonden worden met invereffeningstelling. De gekozen rechtsfiguur (fusie door overneming) biedt de meeste voordelen bij de realisatie van de integratie van de twee werkmaatschappijen op het vlak van personeelszaken, lopende financiële verplichtingen en juridische aspecten.

Bovenvermelde evoluties zullen in 2018 eveneens leiden tot verdere aanpassingen van de statuten van zowel Eandis System Operator als de DNB's, de einddatum van de opdrachthoudende verenigingen en eventuele verschuivingen op het niveau van de DNB's.

Dit financieel verslag voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2017 werd door het Managementcomité vastgesteld op 15 maart 2018.

2 Samenvatting van de belangrijkste opname- en waarderingsregels

2.1 Conformiteitsverklaring en presentatiebasis

De geconsolideerde jaarrekening werd opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals gepubliceerd door de International Accounting Standard Board (IASB) en goedgekeurd door de Europese Unie. De Groep heeft geen enkele nieuwe IFRS Standaard, die pas na 2017 moet worden toegepast, vroegtijdig geïmplementeerd.

De geconsolideerde jaarrekening werd uitgedrukt in duizenden euro, zijnde de functionele valuta en de presentatievaluta van de Groep. Ze werd opgesteld in de veronderstelling dat de bedrijfsvoering werd verdergezet en volgens de historische kostprijsmethode behoudens anders vermeld.

2.2 Consolidatiecriteria

De geconsolideerde jaarrekening omvat alle dochterondernemingen waarover de Groep zeggenschap heeft. Zeggenschap bestaat wanneer de Groep de macht heeft om het financiële en operationele beleid van de entiteit te sturen teneinde voordelen te verkrijgen uit haar activiteiten. Dergelijke zeggenschap wordt verondersteld te bestaan wanneer Eandis System Operator, direct of indirect, houder is van meer dan de helft van de stemrechten van de entiteit. Het bestaan en effect van potentiële stemrechten die op dat moment uitoefenbaar of converteerbaar zijn, worden

in overweging genomen bij de beoordeling of de Groep de macht heeft om het financiële en operationele beleid van een andere entiteit te sturen.

Dochterondernemingen worden volledig geconsolideerd vanaf de datum waarop de Groep feitelijk zeggenschap verkrijgt tot de datum waarop de zeggenschap eindigt.

Investerings in geassocieerde deelnemingen zijn ondernemingen waarin een invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het financieel en operationeel beleid, maar waarover geen controle is. Dit wordt meestal aangetoond door het bezit van 20 % tot 50 % van de stemgerechtigde aandelen.

Joint ventures zijn ondernemingen waarover een gezamenlijke controle wordt uitgeoefend.

Deze investeringen worden verwerkt in de consolidatie volgens de vermogensmutatiemethode vanaf de datum waarop de invloed van betekenis of de gezamenlijke controle begint tot de datum waarop dit eindigt.

De financiële verslaggeving van de dochterondernemingen, investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures wordt opgesteld voor hetzelfde boekjaar als dat van de moederonderneming, gebruikmakend van dezelfde boekhoudprincipes.

De transacties tussen de dochterondernemingen van de Groep, balansposten en niet-gerealiseerde winsten en verliezen op transacties binnen de Groep worden geëlimineerd.

Minderheidsbelangen in de netto activa van de geconsolideerde dochterondernemingen worden in het eigen vermogen afzonderlijk van het eigen vermogen van de moedermaatschappij opgenomen. Minderheidsbelangen bestaan uit het bedrag van die belangen op de overnamedatum van de bedrijfscombinatie en het aandeel van de minderheid in de wijzigingen in het eigen vermogen sinds de datum van de bedrijfscombinatie. Verliezen die van toepassing waren op de minderheid die hoger liggen dan de minderheidsbelangen in het eigen vermogen van de dochteronderneming, worden toegerekend aan de groepsbelangen met uitzondering van het geval waarin de minderheid een bindende verplichting heeft om aanvullende investeringen te doen om de verliezen te compenseren en hiertoe in staat is.

Een lijst van de ondernemingen van de Groep is opgenomen in de toelichting 'Lijst van de ondernemingen opgenomen in de consolidatie'.

2.3 Belangrijkste waarderingsregels

De toegepaste waarderingsregels zijn consistent met de principes van vorige boekjaren.

a) Opbrengsten

Verkoop van goederen en verlening van diensten

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden opgenomen als alle volgende voorwaarden zijn vervuld: de Groep heeft de wezenlijke risico's en voordelen van eigendom van de goederen overgedragen aan de koper; de Groep behoudt over de verkochte goederen niet de feitelijke zeggenschap of betrokkenheid die gewoonlijk toekomt aan de eigenaar; het bedrag van de opbrengst wordt betrouwbaar bepaald; het is waarschijnlijk dat de economische voordelen met betrekking tot de transactie naar de Groep zullen vloeien; en de reeds gemaakte of nog te maken kosten met betrekking tot de transactie kunnen op betrouwbare wijze worden gewaardeerd.

Op basis van deze hierboven vermelde algemene principes worden de verkopen van goederen en de verlening van diensten opgenomen op het ogenblik dat de producten geleverd worden aan de klant, de klant de producten heeft aanvaard en de inbaarheid van de gerelateerde vorderingen redelijkerwijze verzekerd is.

Distributienetvergoeding (transport van energie) – Sociale functie (levering van energie)

De omzet van de netvergoeding (grid fee) is gebaseerd op de reële facturaties van netvergoeding van de distributienetbeheerders van het betrokken jaar.

De facturaties van de netvergoeding gebeuren aan de energieleveranciers en andere distributienetbeheerders aan de goedgekeurde tarieven die o.m. gepubliceerd worden op de websites van de onderscheiden distributienetbeheerders. De reële facturaties van netvergoedingen bevatten gefactureerde voorschotten (voor jaaropgenomen klanten), afrekeningsfacturen (van jaaropgenomen, manueel maandopgenomen en telegelezen toegangspunten), evenals de rectificatiefacturen geregistreerd in het betrokken kalenderjaar.

Opbrengsten uit intresten worden geboekt wanneer ze verworven zijn en over de periode waarop ze betrekking hebben (rekening houdend met de effectieve rentevoet van het actief), tenzij er twijfel bestaat over de invorderbaarheid.

Ontvangen dividenden worden opgenomen in de winst- en verliesrekening op het moment waarop ze worden toegekend.

Kapitaalsubsidies

Overheidssubsidies worden opgenomen in de balans van zodra er een redelijke zekerheid bestaat dat ze zullen ontvangen worden en dat aan de voorwaarden voldaan wordt die eraan verbonden zijn.

Subsidies die aan een actief zijn verbonden, worden in de balans als 'Kapitaalsubsidies' opgenomen en worden systematisch in de winst- en verliesrekening opgenomen gespreid over de verwachte gebruiksduur van het bijbehorend actief.

Subsidies als compensatie voor gemaakte kosten worden systematisch in de winst- en verliesrekening opgenomen als 'Overige operationele bedrijfsopbrengsten' in dezelfde periode waarin de kosten worden opgenomen.

b) Kosten

De kosten worden opgenomen in de winst- en verliesrekening in het jaar waarin ze zich voordoen.

De Groep heeft de verplichting om *groenestroom- en warmte-krachtcertificaten*, die haar worden aangeboden door producenten van hernieuwbare energie, op te kopen aan een bepaalde prijs. Deze certificaten kan de Groep verkopen op een actieve markt. De waarde van de verkochte certificaten ligt lager dan de aankoopprijs. De kost die hierdoor ontstaat, werd opgenomen onder de rubriek 'Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, Groenestroom – en warmte-krachtcertificaten' evenals de kost naar aanleiding van de waardering aan marktprijs en kosten in verband met solidarisering (zie toelichting 'Handels- en overige vorderingen').

De uitbetaalde *premies* voor *Rationeel EnergieGebruik (REG)* aan particulieren en ondernemingen worden als een kost opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Deze premies worden toegekend wanneer de particulieren en ondernemingen investeren in energiezuinige toepassingen zoals het plaatsen van isolatie, hoogrendementsbeglazing, zonne-boiler, en andere. Deze premies worden ieder jaar geëvalueerd in overleg met de Vlaamse overheid en kunnen variëren in grootte en toepassing. Per kalenderjaar wordt een REG-actieplan afgesproken.

De *financiële lasten* omvatten intresten van leningen, berekend volgens de effectieve rentevoetmethode, en bankkosten. Alle intresten en andere gemaakte kosten in verband met leningen of andere financiële transacties zoals indekkingsopties worden als financiële kosten geboekt wanneer ze zich voordoen.

De *belastingen* op het resultaat van het boekjaar omvatten de verschuldigde en uitgestelde belastingen. De belasting op het resultaat wordt geboekt in de winst- en verliesrekeningen tenzij ze betrekking heeft op transacties die direct in het eigen vermogen werden opgenomen. In dat geval worden de belastingen eveneens direct ten laste van het eigen vermogen geboekt.

De courante belastinglasten zijn de verwachte belastingschulden op het belastbaar inkomen van het jaar, gebaseerd op belastingtarieven die gelden op de balansdatum, en elke aanpassing aan belastingschulden aangaande voorgaande jaren. Voor de berekening van de winstbelastingen op het belastbaar inkomen van het jaar worden de op het ogenblik van afsluiting van kracht zijnde belastingtarieven (of belastingtarieven waarvan het wetgevingsproces materieel was afgesloten) gebruikt.

Uitgestelde belastingen worden opgenomen voor de tijdelijke verschillen tussen de fiscale waarden van de activa en de passiva en de boekwaarden voor financiële rapporteringsdoeleinden.

Vanaf 2015 zijn de DNB's onderhevig aan de vennootschapsbelasting zoals ook Eandis System Operator, haar dochteronderneming, deelnemingen in joint ventures en geassocieerde deelnemingen onderhevig waren aan de vennootschapsbelasting.

c) Immateriële activa

Immateriële activa worden gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met eventuele gecumuleerde afschrijvingen en eventuele gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen.

Kosten met betrekking tot onderzoekswerk dat werd uitgevoerd met het oog op het verwerven van nieuwe technische kennis en inzichten, worden opgenomen in de winst- en verliesrekening in de periode waarin ze zich voordoen.

Kosten met betrekking tot de ontwikkelingsfase, waarbij kennis verkregen door onderzoek wordt toegepast om te komen tot een plan of ontwerp voor de productie van nieuwe of aanzienlijk verbeterde producten en processen, worden opgenomen in de balans enkel als het product of het proces technisch en commercieel uitvoerbaar is, de entiteit de nodige middelen heeft om de ontwikkeling te voltooien, het waarschijnlijk is dat de verwachte toekomstige economische voordelen naar de Groep zullen toevloeien en de kostprijs betrouwbaar kan worden bepaald. Het geactiveerde bedrag omvat alle kosten die rechtstreeks toe te rekenen zijn aan het tot stand brengen, de productie en de voorbereiding van het actief zodat het kan functioneren op de wijze zoals door het management bedoeld.

Tot en met 2014 werden afschrijvingen ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht volgens de lineaire methode vanaf het jaar van aanschaf en dit over de verwachte gebruiksduur van ieder onderdeel van een immaterieel actief.

Vanaf 2015 zijn de DNB's onderworpen aan de vennootschapsbelasting en worden de afschrijvingen, conform de fiscale regels, pro rata temporis berekend tijdens het jaar waarin het actief in gebruik genomen wordt. Dit betekent dat het afschrijven start vanaf de maand na de maand van indienstneming.

Een andere afschrijvingsmethode wordt slechts gebruikt indien deze het verwachte verbruikspatroon van de toekomstige economische voordelen van het actief beter weerspiegelt.

Immateriële activa worden niet geherwaardeerd.

Indien de boekwaarde van een immaterieel actief groter is dan de realiseerbare waarde, dan wordt de boekwaarde verlaagd om de bijzondere waardevermindering te weerspiegelen.

De afschrijvingspercentages op basis van de geschatte gebruiksduur zijn als volgt:

Software	20,00 %
Kosten voor slimme projecten, clearing house en warmtenetten	20,00 %

d) Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden geboekt aan historische kostprijs verminderd met de tussenkomst van derden, de gecumuleerde afschrijvingen en gecumuleerde bijzondere waardeverminderingen.

De historische kostprijs omvat de initiële aankoopprijs vermeerderd met andere directe aanschaffingskosten.

De kostprijs van zelf-vervaardigde activa omvat materiaalkosten, directe arbeidskosten en een redelijk deel van de indirecte productiekosten. Deze indirecte productiekosten omvatten het gedeelte van de algemene administratie- en exploitatiekosten dat niet rechtstreeks kan aangerekend worden op geïdentificeerde investeringsuitgaven. Deze kosten (voor het grootste gedeelte personeelskosten) worden onder de vorm van toeslagen aan de kostprijs van de investeringswerken toegevoegd volgens het systeem van interne doorrekening.

Wanneer materiële vaste activa bestaan uit onderdelen met een ongelijke gebruiksduur, kunnen deze als afzonderlijke posten onder de materiële vaste activa worden opgenomen.

De Groep neemt de kostprijs op van een uitbreiding of vervangingsonderdeel van dat materieel vast actief wanneer die kosten worden gemaakt, en indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen met betrekking tot het actief aan de Groep zouden toekomen en indien de kostprijs van het actief betrouwbaar kon worden bepaald. Alle overige kosten worden als een uitgave opgenomen in de winst- en verliesrekening van zodra ze worden gemaakt.

Vanaf 2015 worden netwerken in uitvoering geactiveerd onder de rubriek 'Activa in aanbouw'. De investeringen opgenomen in deze rubriek worden niet afgeschreven.

Tot en met 2014 werden afschrijvingen ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht volgens de lineaire methode vanaf het jaar van aanschaf en dit over de verwachte gebruiksduur van ieder onderdeel van een materieel vast actief.

Vanaf 2015 zijn de DNB's onderworpen aan de vennootschapsbelasting en worden de afschrijvingen, in overeenkomst met de fiscale regels, pro rata temporis berekend tijdens het jaar waarin het actief in gebruik genomen wordt. Dit betekent dat het afschrijven start vanaf de maand na de maand van indienstneming.

De terreinen worden niet afgeschreven. De afschrijvingspercentages op basis van de gemiddelde levensduur zijn als volgt

Constructie en administratieve gebouwen*	2,00 %
Netten en leidingen	2,00 %
Overige distributie-installaties	3,00 %
Dienstleidingen warmte	3,00%
Technische installaties gebouwen*	4,00 %
Warmtestations, kathodische bescherming (warmte)	5,00 %
Afgiftestation warmte	6,67 %
Herbruikte uitrusting in cabines	6,67 %
Glasvezel	10,00 %
Elektronische meetapparatuur	10,00 %
Meubilair en uitrustingen	10,00 %
Inrichtingskosten gebouwen*	10,00 %
Inrichtingskosten gehuurde gebouwen *	11,12 %
Wagenpark en rollend materieel	20,00 %
Elektronica administratieve gebouwen*	20,00 %
Informatica hardware	33,33 %
Proeftuin EVA (Elektrische Voertuigen in Actie)	50,00 %

*De met een asterisk aangeduide afschrijvingspercentages werden vanaf boekjaar 2014 gebruikt voor de nieuw verworven investeringen.

In de openingsbalans van 1 januari 2007 werd de Belgische GAAP boekwaarde van de materiële vaste activa van de DNB's, zoals aanvaard door de federale regulator CREG (Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas), weerhouden als startwaarde voor de IFRS.

Herstellings- en instandhoudingskosten die de toekomstige economische voordelen niet vergroten, worden als lasten in de winst- en verliesrekening genomen.

De opname van kosten in de boekwaarde van een materieel vast actief wordt beëindigd wanneer het actief op de locatie is en zich in de staat bevindt die noodzakelijk is om te kunnen functioneren op de door het management beoogde wijze.

Meer- en minderwaarde op verkopen

Netto winsten en verliezen gerealiseerd op de verkoop van materiële vaste activa worden opgenomen in de winst- en verliesrekening. Ze worden opgenomen, wanneer de wezenlijke risico's en voordelen van eigendom worden overgedragen aan de koper, het waarschijnlijk is dat de economische voordelen met betrekking tot de transactie naar de onderneming zullen vloeien, de reeds gemaakte of nog te maken kosten met betrekking tot de transactie op betrouwbare wijze gewaardeerd kunnen worden en er geen feitelijke zeggenschap meer is over de materiële vaste activa.

Leasing

Leasing van activa waarbij de voordelen en de risico's substantieel bij de leasinggever blijven, worden beschouwd als operationele leasing.

Betalingen van operationele leasing worden op tijdevredige basis ten laste van de winst- en verliesrekening opgenomen gedurende de leaseperiode, tenzij een andere systematische wijze van toerekening meer representatief is voor het tijds patroon van de voordelen die de gebruiker geniet.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor de immateriële activa en materiële vaste activa van de Groep wordt op elke balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig is. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, dient de realiseerbare waarde van het actief te worden geschat.

Een bijzondere waardevermindering wordt opgenomen indien de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen worden direct opgenomen in de winst- en verliesrekening.

e) Deelnemingen in joint ventures en geassocieerde deelnemingen

De deelnemingen worden geboekt op de transactiedatum.

Deze investeringen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde, tenzij deze niet op een betrouwbare wijze kan worden bepaald. In dat geval worden ze geboekt aan aanschaffingswaarde.

Een bijzondere waardevermindering wordt opgenomen indien de boekwaarde hoger is dan de verwachte realiseerbare waarde.

f) Overige beleggingen

Elk type belegging wordt geboekt op de transactiedatum.

Beleggingen in eigen-vermogensinstrumenten omvatten deelnemingen in ondernemingen waarin de Groep noch zeggenschap noch een belangrijke invloed heeft. Dit is het geval bij ondernemingen waarin de Groep minder dan 20% van de stemrechten bezit. Deze beleggingen worden geklasseerd als voor verkoop beschikbare financiële activa, en worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde, tenzij deze niet op een betrouwbare wijze kan bepaald worden. In dat geval worden ze geboekt aan aanschaffingswaarde.

Een bijzondere waardevermindering wordt opgenomen indien de boekwaarde hoger is dan de verwachte realiseerbare waarde.

g) Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde die wordt bepaald aan de hand van de methode van het voortschrijdend gewogen gemiddelde.

Een waardevermindering wordt toegepast op voorraadartikelen die, gezien hun verouderde staat, niet meer voor exploitatie bruikbaar zijn of waarvan de geraamde verkoopwaarde lager ligt dan de boekwaarde. Indien voorraadartikelen meer dan één jaar niet gebruikt worden, wordt een waardevermindering van 100,00% toegepast.

Die afschrijvingen worden opgenomen als last in de winst- en verliesrekening.

h) Handels- en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen worden uitgedrukt aan hun geamortiseerde kostprijs.

Waardeverminderingen worden geboekt indien er onzekerheid bestaat over de inbaarheid van de vordering en na vergelijking met de realisatiewaarde.

In het geval van een faillissement of gerechtelijke reorganisatie wordt de vordering onmiddellijk afgeschreven en de belasting over de toegevoegde waarde teruggevorderd.

In het kader van de volledige vrijmaking van de energiemarkt in Vlaanderen per 1 juli 2003 werd voor alle nog openstaande vorderingen per 31 december 2003, ouder dan 6 maanden, een provisie voor oninbaarheid aangelegd. Deze bijkomende provisie wordt verder teruggenomen in functie van de realisatie van ontvangsten op deze vorderingen of aangewend bij definitieve afschrijving ervan. Vorderingen met betrekking tot uitgevoerde werken en geleverde prestaties, met uitzondering van enerzijds de schadegevallen die in behandeling zijn bij de juridische dienst en anderzijds de vorderingen op aangesloten gemeenten, die meer dan 6 maanden vervallen zijn worden als dubieus beschouwd. Hiervoor wordt een waardevermindering ten belope van 100,00 % (exclusief btw) aangelegd.

Voor de vorderingen ingevolge energieleveringen door de distributienetbeheerder wordt jaarlijks een provisie voor oninbare vorderingen berekend en aangelegd op basis van de gemiddelde inningsgraad die resulteert uit de statistische gegevens inzake het betalingsverkeer die opgetekend werden sinds de vrijmaking van de energiemarkt voor de voornaamste klantencategorieën.

Vorderingen worden definitief ten laste genomen (afgeboekt) met aanwending van de hiervoor reeds eerder aangelegde provisie voor oninbaarheid van zodra op basis van attesten, aangeleverd door deurwaarders, advocaten of incassokantoren kan worden aangetoond dat er geen recuperatie meer mogelijk is en rekening houdend met de bekomen fiscale ruling.

Ook wanneer kan worden aangetoond dat de opbrengsten verbonden aan een mogelijke recuperatie niet opwegen (m.a.w. niet economisch verantwoord zijn) tegen de te maken kosten voor recuperatie, wordt een vordering definitief afgeboekt met aanwending van mogelijk reeds eerder aangelegde provisies.

i) Geldmiddelen en kasequivalenten

Geldmiddelen en kasequivalenten omvatten contanten, direct opvraagbare tegoeden bij kredietinstellingen en andere kortlopende, uiterst liquide beleggingen (maximale looptijd van drie maanden) die onmiddellijk kunnen worden omgezet in geldmiddelen. Ze worden gewaardeerd aan nominale waarde die overeenstemt met de reële waarde. In het kasstroomoverzicht worden deze middelen gepresenteerd als geldmiddelen en kasequivalenten.

j) Aandelenkapitaal

Het maatschappelijk kapitaal is vertegenwoordigd door aandelen A zonder nominale waarde.

Het kapitaal bestaat uit een vast gedeelte dat volledig geplaatst en volgestort is. Het variabel gedeelte van het kapitaal varieert ingevolge toetreding of uittreding (die gepaard gaat met terugnemering van aandelen) van deelnemers, of ingevolge kapitaalverhoging of kapitaalvermindering. Het kapitaal wordt niet geïndexeerd.

Ieder aandeel A geeft recht op één stem.

De maatschappelijke aandelen worden aandelen A genoemd, de winstbewijzen worden winstbewijzen C genoemd. Aan de aandelen A en de winstbewijzen C is een recht op dividend gehecht.

Dividenden worden als een verplichting opgenomen in de periode waarin ze worden goedgekeurd.

Indien er resultaatselementen geboekt worden die uitsluitend een gevolg zijn van elementen die hun oorsprong vinden in de captieve periode (d.w.z. vóór 1 juli 2003) en die een impact zouden hebben gehad op het resultaat van de desbetreffende periode, dan wordt dit gedeelte van het resultaat aan de deelnemers toegekend volgens de modaliteiten die van toepassing waren met betrekking tot de verdeling van de saldowinst gerealiseerd in het jaar voorafgaand aan de eerste effecten van de liberalisering.

k) Leningen

Opgenomen rentedragende leningen worden initieel verwerkt tegen reële waarde verminderd met toerekenbare transactiekosten. Na de eerste opname worden rentedragende leningen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, waarbij een verschil tussen de kostprijs en het aflossingsbedrag op basis van de effectieve-rentemethode in de winst- en verliesrekening wordt opgenomen over de looptijd van de leningen.

l) Personeelsbeloningen

Pensioenregelingen en andere vergoedingen toegekend na uitdiensttreding

De bijdragen voor toegezegde-bijdragenregelingen worden ten laste van het resultaat opgenomen op het moment dat ze verschuldigd zijn. Tot en met 2015 gebeurde de waardering van deze fondsen aan intrinsieke waarde en werd elk individueel verschil tussen de wiskundige reserve en het gegarandeerd minimum opgenomen als een schuld in de financiële staten.

N.a.v. een wetswijziging op 18 december 2015 werd vanaf 1 januari 2016 de rendementsgarantie aangepast en deze is nu variabel (zie toelichting 'Voorziening voor personeelsbeloningen'). De voorziening voor toegezegde-bijdragenpensioenplannen wordt vanaf 2016 gewaardeerd volgens de Projected Unit Credit (PUC) methode zonder projectie van de toekomstige premies. Het in de balans opgenomen bedrag is het verschil tussen deze voorziening en de reële waarde van de fondsbeleggingen.

De verplichtingen van de Groep betreffende de toegezegd-pensioenregelingen en de kosten die eruit voortvloeien, worden gewaardeerd op basis van de PUC-methode. Het in de balans opgenomen bedrag vertegenwoordigt het verschil van de contante waarde van de omschreven pensioenverplichtingen (Defined Benefit Obligation) en de reële waarde van fondsbeleggingen.

Herwaardering omvat actuariële winst en verlies en het rendement op fondsbeleggingen (exclusief intrest) die direct worden opgenomen in de balans en als winst of last in de periode waarin ze zich voordoen. Ze worden opgenomen in het overzicht van niet-gerealiseerde resultaten, die niet kunnen worden verplaatst naar de winst- en verliesrekening.

Pensioenkosten van verstreken diensttijd worden opgenomen in de winst- en verliesrekening gedurende de periode waarin de wijziging van het pensioenplan plaatsvond.

Netto rentekosten worden berekend op de netto personeelsverplichtingen door toepassing van de disconteringsvoet bij het begin van de periode.

Het bedrag in de winst- en verliesrekening bestaat uit de pensioenkosten (de aan het boekjaar toegerekende pensioenkosten, pensioenkosten van verstreken diensttijd, actuariële winst of verlies op andere langetermijnpersoneelsbeloningen alsook eventuele inperkingen en afwikkelingen), de netto rentekosten en de herwaardering.

De Groep rapporteert de eerste twee kosten in de winst- en verliesrekening op de lijn Personeelsbeloningen en Andere financiële resultaten.

Andere langetermijnpersoneelsbeloningen bevatten de afscheid- en jubileumpremies.

Deze voordelen worden op dezelfde wijze behandeld als pensioenregelingen doch de actuariële winsten en verliezen worden onmiddellijk opgenomen in de winst- en verliesrekening.

m) Afgeleide financiële instrumenten

De Groep maakt gebruik van afgeleide financiële instrumenten (Linear Constant Maturity Swap – LCMS; Interest Rate Swaps - IRS en andere) om de renterisico's af te dekken die voortvloeien uit haar financieringsactiviteit. De afgeleide financiële instrumenten worden bij een eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde. De winst of het verlies uit fluctuaties van de reële waarde wordt onmiddellijk opgenomen in de winst- en verliesrekening. De reële waarde van de renteswaps is het geschatte bedrag dat de Groep zou ontvangen of betalen om de swap op balansdatum te beëindigen, waarbij rekening is gehouden met de actuele rente, de waarde van de optie en de kredietwaardigheid van de tegenpartij van de swap.

De Groep past geen hedge accounting toe.

n) Voorzieningen, andere

Voorzieningen worden op de balans aangelegd wanneer de Groep een bestaande (in rechte afdwingbare of feitelijke) verplichting heeft ten gevolge van een gebeurtenis in het verleden, en het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen vereist is om de verplichting af te wikkelen en het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Het bedrag opgenomen als voorziening is de beste schatting op balansdatum van de uitgave nodig om aan de bestaande verplichting te voldoen, eventueel verdisconteerd indien de tijdswaarde van het geld relevant is.

o) Handels- en overige schulden

Handels- en overige schulden worden gewaardeerd aan geamortiseerde kostprijs.

p) Belastingen

Actuele belastingvorderingen en -verplichtingen worden netto voorgesteld enkel en alleen indien de entiteit een in rechte afdwingbaar recht heeft opgenomen om de opgenomen bedragen te salderen en voornemens is om de verplichting op netto basis af te wikkelen of om de vordering te realiseren op hetzelfde moment dat de verplichting wordt afgewikkeld.

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen geven de aftrekbare of belastbare tijdelijke verschillen aan tussen de boekwaarden en de fiscale waarden.

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen de belastingvoeten die naar verwachting van toepassing zullen zijn in de periode waarin de vordering zal worden gerealiseerd of aan de verplichting zal worden voldaan, als deze belastingvoeten aangenomen of quasi aangenomen zijn op balansdatum.

De uitgestelde belastingvorderingen worden geboekt indien het waarschijnlijk is dat belastbare winsten zullen worden behaald waarmee de uitgestelde belastingvorderingen zullen kunnen verrekend worden.

2.4 Samenvatting van de nieuwe standaarden die van toepassing zijn vanaf 2017

De nieuwe en gewijzigde standaarden en interpretaties die van kracht zijn vanaf 1 januari 2017 hebben geen belangrijke invloed op de geconsolideerde jaarrekening van de Groep. Deze nieuwe en gewijzigde standaarden en interpretaties die toepasbaar zijn voor het boekjaar beginnend op 1 januari 2017 waren de volgende:

- Wijzigingen in IAS 7 *Kasstroomoverzicht* – Initiatief op het gebied van de informatieverschaffing, van toepassing per 1 januari 2017
De wijzigingen maken deel uit van het 'Initiatief op het gebied van de informatieverschaffing' van de IASB en vereisen dat een entiteit informatie verschaft waarmee gebruikers van jaarrekeningen de wijzigingen in verplichtingen voortvloeiend uit financieringsactiviteiten kunnen beoordelen, inclusief wijzigingen die uit veranderingen in de kasstromen en niet-kasstromen voortvloeien. Bij eerste toepassing van de wijziging hoeven entiteiten geen vergelijkende informatie voor voorafgaande periodes te verstrekken.
- Wijzigingen in IAS 12 *Winstbelastingen* – Opname van uitgestelde belastingvorderingen voor niet-gerealiseerde verliezen, van toepassing per 1 januari 2017
De wijzigingen verduidelijken dat een entiteit moet beoordelen of belastingwetgeving de bronnen van belastbare winst beperkt waartegen tijdelijke verschillen in verband met ongerealiseerde verliezen kunnen worden verrekend. Verder bieden de wijzigingen richtlijnen voor de wijze waarop een entiteit toekomstige belastbare winsten moet vaststellen, en verschaffen zij uitleg over de omstandigheden waaronder belastbare winst de realisatie van bepaalde activa voor meer dan hun boekwaarde kan omvatten.
- Jaarlijkse verbeteringen van IFRS - cyclus 2014–2016 (gepubliceerd december 2016), van toepassing per 1 januari 2017.
De verbeteringen betreffen het toepassingsgebied van de toelichtingsvereisten in IFRS 12 en verduidelijken dat de toelichtingsvereisten (behalve in paragrafen B10-B16) van toepassing zijn op belangen in dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen die zijn geclassificeerd als aangehouden voor verkoop.

2.5 Gebruik van ramingen en veronderstellingen

Het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening in overeenstemming met IFRS vereist dat het management beoordelingen, inschattingen en veronderstellingen maakt die een invloed kunnen hebben op de gerapporteerde cijfers, zowel in de balans als de winst- en verliesrekening. De inschattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De hieruit voortvloeiende resultaten dienen als basis voor het nemen van beslissingen over boekwaarden van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze blijken uit andere bronnen. De uiteindelijke resultaten kunnen afwijken van de gemaakte inschattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend herzien. Herzieningen van boekhoudkundige inschattingen worden opgenomen in de periode waarin de herziening plaatsvindt in zover de herziening enkel die periode betreft, of in de periode van de herziening en toekomstige periodes indien de herziening zowel huidige als toekomstige periodes betreft.

Voorzieningen voor personeelsbeloningen

De kosten van de personeelsbeloningen en de contante waarde van de pensioenverplichtingen worden bepaald door actuariële berekeningen. Hiervoor worden verschillende veronderstellingen gebruikt die van de werkelijke ontwikkelingen in de toekomst kunnen afwijken. Als gevolg van de complexiteit van de actuariële berekeningen en het langetermijnkarakter van de verplichtingen zijn deze personeelsverplichtingen zeer onderhevig aan veranderingen in de veronderstellingen. De belangrijkste actuariële veronderstellingen en een sensitiviteitsanalyse worden opgenomen in de toelichting 'Voorziening voor personeelsbeloningen'.

Afgeleide financiële instrumenten

Informatie over belangrijke punten van schattingonzekerheden en kritische oordelen met betrekking tot de opname van de afgeleide financiële instrumenten is verwerkt in de toelichting 'Financiële instrumenten: risico's en reële waarde'.

2.6 Standaarden die werden gepubliceerd, maar die nog niet van kracht zijn

De standaarden, wijzigingen aan standaarden en interpretaties die op de datum van publicatie van de jaarrekening van de Groep wel waren uitgegeven maar nog niet van kracht waren, worden in het onderstaande toegelicht. De Groep is van plan deze nieuwe en gewijzigde standaarden en interpretaties toe te passen zodra deze van toepassing worden.

De Groep heeft een project opgestart om de impact van de nieuwe standaarden IFRS 9, IFRS 15 en IFRS 16 te evalueren en eventuele systeemaanpassingen door te voeren.

- Wijzigingen in IFRS 2 *Op aandelen gebaseerde betalingen* – Classificatie en waardering van op aandelen gebaseerde betalingstransacties, van toepassing per 1 januari 2018
- Wijzigingen in IFRS 4 *Verzekeringscontracten* – Toepassing van IFRS 9 *Financiële instrumenten* met IFRS 4, van toepassing per 1 januari 2018

- IFRS 9 *Financiële Instrumenten*, van toepassing per 1 januari 2018
Deze standaard werd uitgevaardigd in het kader van een breder project ter vervanging van IAS 39 *Financiële instrumenten: Opname en waardering*. IFRS 9 brengt alle drie aspecten van het project met betrekking tot de verantwoording van financiële instrumenten samen: classificatie en waardering, bijzondere waardeverminderingen en hedge accounting. IFRS 9 is van toepassing op boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2018. De Groep is voornemens de nieuwe standaard op de vereiste ingangsdatum in te voeren en zal geen vergelijkbare informatie aanpassen.

De Groep heeft een impactanalyse uitgevoerd voor alle drie aspecten van IFRS 9:

- Classificatie en waardering: de voornaamste financiële activa van de Groep betreffen enerzijds het regulatorisch actief en anderzijds de aangehouden groenestroom- en warmtekrachtcertificaten. De certificaten worden aangehouden door de Groep voor handelsdoeleinden en bijgevolg kan de huidige boekhoudkundige verwerking tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening behouden worden onder de nieuwe standaard. De classificatie en waardering van het regulatorisch actief of passief wordt verder besproken onder de samenvatting van de IFRS 15 impactanalyse.
 - Bijzondere waardeverminderingen: de Groep heeft vorderingen resulterend uit haar gewone activiteiten en uit haar rol als sociale leverancier. De vorderingen resulterend uit de gewone activiteiten zijn kortetermijnvorderingen waardoor een toepassing van de verwachte kredietverliezen berekening geen impact zal hebben. De huidige toegepaste waarderingsregels voor bijzondere waardeverminderingen kunnen behouden blijven onder de nieuwe standaard. De vorderingen resulterend uit de rol van de Groep als sociale leverancier worden verder besproken onder de samenvatting van de IFRS 15 impactanalyse.
 - Hedge accounting: de Groep verwerkt haar derivaten aan reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening. De nieuwe standaard zal geen impact hebben op de huidige boekhoudkundige verwerking.
- Wijzigingen in IFRS 9 *Financiële Instrumenten* – Kenmerken van vervroegde terugbetaling met negatieve compensatie, van toepassing per 1 januari 2019

- IFRS 15 *Opbrengsten uit contracten met klanten*, inclusief wijzigingen in IFRS 15: Ingangsdatum van IFRS 15 en Verduidelijking van IFRS 15, van toepassing per 1 januari 2018. In IFRS 15 wordt een vijfstappenmodel voor de verantwoording van omzet uit contracten met klanten geïntroduceerd. Onder IFRS 15 worden opbrengsten uit hoofde van levering van goederen of diensten verwerkt tegen de vergoeding waarop de onderneming verwacht recht te hebben. IFRS 15 vervangt alle bestaande vereisten voor opbrengsterkenning. IFRS 15 is van toepassing op boekjaren die aanvangen op of na 1 januari 2018. De Groep is voornemens de nieuwe standaard op de vereiste ingangsdatum aangepast retrospectief toe te passen en heeft de standaard niet vervroegd toegepast.

De Groep heeft een impactanalyse uitgevoerd die resulteert in volgende bevindingen:

- Distributie- en transportnetvergoeding (inclusief het regulatorisch actief of passief): er is momenteel geen IFRS standaard die in de Europese Unie mag toegepast worden die voorschrijft hoe men gereguleerde opbrengstenstromen en het hieruit voortvloeiend regulatorisch actief of passief dient te verwerken. In het verleden heeft de Groep een analyse uitgevoerd naar de gepaste boekhoudkundige verwerking. De Groep is van mening dat IFRS 15 geen impact heeft op de vorige analyse en dat de huidige boekhoudkundige verwerking aanvaardbaar blijft.
- Sociale leverancier: de Groep boekt een waardevermindering op de vorderingen resulterend uit haar rol als sociale leverancier die meer dan 50 % (2017: 64,9 % en 2016: 61,0 %) bedraagt van de totaal openstaande vorderingen uit sociale leveringen (zie toelichting 'Handels- en overige vorderingen, netto handelsvorderingen'). Door de specifieke regelgeving waarin de Groep opereert (zie toelichting 'Werken in een gereguleerde omgeving'), bestaat, voor de huidige regulatorische periode, de mogelijkheid dat op basis van het aandeel van deze kosten in het toegelaten inkomen (zoals toegestaan door de Regulator) een overeenkomstige reële recuperatie kan toegepast worden.

De ontvangen voorafbetalingen kan de Groep nog steeds erkennen als opbrengst met toepassing van artikel 15 van de standaard. De resterende opbrengsterkenning zal uitgesteld worden tot het moment van de jaarlijkse afrekening wanneer het werkelijke energieverbruik van de klanten gekend is.

- IFRS 16 *Leases*, van toepassing per 1 januari 2019. In IFRS 16 worden de beginselen uiteengezet voor de opname, waardering, presentatie en toelichting van leases en worden lessees verplicht alle leases onder één model, in de balans te verantwoorden, op soortgelijke wijze als de verantwoording van financiële leases onder IAS 17 *Leases*. De standaard omvat twee vrijstellingen van opname voor lessees - leases van activa met een geringe waarde (bijv. personal computers) en leases met een korte looptijd (d.w.z. leases met een leasetermijn van ten hoogste 12 maanden). Op de aanvangsdatum van een lease neemt een lessee een verplichting op voor de te verrichten leasebetalingen (d.w.z. de leaseverplichting) en een actief dat het recht op gebruik vertegenwoordigt om het onderliggende actief te gebruiken gedurende de leasetermijn (d.w.z. het gebruiksrecht). Lessees nemen de rente op de leaseverplichting en de afschrijving op het gebruiksrecht afzonderlijk op in de winst- en verliesrekening. Lessees herwaarderen de leaseverplichting wanneer zich bepaalde gebeurtenissen voordoen (bijv. een wijziging in de leasetermijn, een wijziging in toekomstige leasebetalingen als gevolg van een verandering in een index of cijfer aan de hand waarvan deze betalingen worden vastgesteld). Doorgaans verwerkt de lessee het bedrag van de herwaardering van de leaseverplichting als een aanpassing van het gebruiksrecht. In 2018 zal de Groep haar beoordeling van het mogelijke effect van IFRS 16 op de geconsolideerde jaarrekening verder uitvoeren.

- IFRS 17 *Verzekeringscontracten*, van toepassing per 1 januari 2021
- Wijzigingen in IAS 28 *Investerings in geassocieerde deelnemingen en joint ventures – Langetermijnbelangen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures*, van toepassing per 1 januari 2019
- Wijzigingen in IAS 40 *Vastgoedbeleggingen – Herclassificatie van vastgoedbeleggingen*, van toepassing per 1 januari 2018
- IFRIC 22 *Transacties in vreemde valuta en vooruitbetalingen*, van toepassing per 1 januari 2018
- IFRIC 23 *Onzekerheid over behandeling van winstbelastingen*, van toepassing per 1 januari 2019
- Jaarlijkse verbeteringen van IFRS - cyclus 2014–2016, van toepassing per 1 januari 2018
- Jaarlijkse verbeteringen van IFRS - cyclus 2015–2017, van toepassing per 1 januari 2019
- Wijzigingen in IAS 19 *Wijziging van de planregeling, Inperkingen of Afwikkeling*, van toepassing per 1 januari 2019

Gesegmenteerde informatie

3 Gesegmenteerde informatie

Het Managementcomité, verantwoordelijk voor het dagelijks bestuur en de operationele werking van Eandis System Operator (ESO), diens dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen en de Vlaamse distributienetbeheerders, wordt geïnformeerd over de financiële data op basis van een rapportering volgens de Belgische boekhoudnormen.

Deze rapportering is voor de DNB's opgesteld per energiecomponent elektriciteit en gas, aangezien dit de beste voorstelling is om de aard en het financiële profiel van de activiteiten te duiden. Deze segmentatie reflecteert eveneens het kader waarbinnen gerapporteerd dient te worden naar de regulator VREG en vormt tevens de basis voor de bepaling van de distributienettarieven voor de activiteiten elektriciteit en gas. Hierdoor onderscheiden ze zich van elkaar en hebben ze ieder hun eigen costdrivers en ook andere accenten en risico's. De DNB's rapporteren eveneens een segment 'Andere' waarin de niet-gereguleerde activiteiten zijn opgenomen zoals de activiteiten die hun oorsprong vonden vóór de liberalisering van de energiemarkt (2003); de activiteiten voor de Energiediensten voor Lokale Besturen (EDLB); de activiteit warmte (binnen het toegelaten wettelijk kader) en andere activiteiten (de zogenaamde spin-ins zijn projecten in Consulting, Netten Derden, Openbare Verlichting, Telecom en Verticale Infrastructuur).

De 7 DNB's zijn per regio georganiseerd en passen elk een afzonderlijk netwerktarief toe. Deze informatie per juridische entiteit kan geconsulteerd worden in de afzonderlijke jaarrekening van de DNB's via de balanscentrale bij de Nationale Bank van België.

De activiteiten van de werkmaatschappij Eandis System Operator en diens dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde deelnemingen worden afzonderlijk en geconsolideerd gerapporteerd maar er wordt geen segmentatie per energiecomponent opgemaakt. Alle kosten van deze ondernemingen worden doorgerekend aan kostprijs aan voornamelijk de DNB's waar een uitsplitsing per activiteit op basis van een allocatiesysteem wordt uitgevoerd. De resultaten van de werkmaatschappij (ESO Groep) zijn steeds 'nul'.

Op 31 december 2017 en 31 december 2016 rapporteerde de Groep in overeenstemming met IFRS 8 de volgende financiële informatie gegroepeerd per segment en op basis van de Belgische GAAP (BE-GAAP).

Alle transacties van de Groep vinden plaats in Vlaanderen, België.

Voor de resultatenrekeningen 2017

(In duizenden EUR) - Belgische GAAP	Elektriciteit	Gas	Andere	ESO, gecon- solideerd	Geaggre- geerd totaal
Omzet	1.869.946	444.547	20.416	1.049.331	3.384.240
Andere opbrengsten	82.878	24.692	21.163	69.532	198.265
Bedrijfskosten	-1.624.612	-299.702	-35.073	-1.105.068	-3.064.455
Bedrijfswinst (verlies)	328.212	169.537	6.506	13.795	518.050
Financiële opbrengsten	320	8	66	107.918	108.312
Financiële kosten	-115.074	-54.768	32	-112.293	-282.103
Winst/(verlies) van het boekjaar voor belastingen	213.458	114.777	6.604	9.420	344.259
Onttrekking aan/Overboeking naar de uitgestelde belastingen	-1.775	0	3	0	-1.772
Onttrekking aan/Overboeking naar de belastingvrije reserves	-3.448	0	0	0	-3.448
Belastingen op het resultaat	-74.752	-40.752	-1.951	-9.420	-126.875
Te bestemmen winst/(verlies) van de periode	133.483	74.025	4.656	0	212.164

Voor de balansen 2017

(In duizenden EUR) - Belgische GAAP	Elektriciteit	Gas	Andere	ESO, gecon- solideerd	Geaggre- geerd totaal
Immateriële & materiële vaste activa	4.804.436	3.101.327	15.053	2.861	7.923.677
Financiële vaste activa	642	365	0	1.223	2.230
VASTE ACTIVA	4.805.078	3.101.692	15.053	4.084	7.925.907
Vorderingen op lange termijn	0	0	494	3.470.500	3.470.994
Voorraden	49.096	138	6.468	33.646	89.348
Vorderingen op korte termijn	440.625	65.593	10.463	266.166	782.847
Geldbeleggingen & liquide middelen	194.958	-132.679	34.151	32.132	128.562
Overlopende rekeningen	579.667	110.361	4	254.112	944.144
VLOTTENDE ACTIVA	1.264.346	43.413	51.580	4.056.556	5.415.895
Totaal Activa	6.069.424	3.145.105	66.633	4.060.640	13.341.802
Kapitaal	770.323	492.626	0	915	1.263.864
Uitgiftepremies	0	0	0	68	68
Herwaarderingsmeerwaarden	490.669	311.597	0	0	802.266
Reserves	503.226	299.609	20.958	3	823.796
Overgedragen resultaat en resultaat van de periode	22.950	11.137	38.870	20	72.977
Kapitaalsubsidies	0	0	2.208	0	2.208
EIGEN VERMOGEN	1.787.168	1.114.969	62.036	1.006	2.965.179
BELANG VAN DERDEN	0	0	0	93	93
VOORZIENINGEN	7.028	11.016	927	210.947	229.918
Schulden op lange termijn	3.583.256	1.673.319	0	3.449.329	8.705.904
Schulden op korte termijn	447.654	218.856	3.670	343.952	1.014.132
Overlopende rekeningen	244.318	126.945	0	55.313	426.576
SCHULDEN	4.275.228	2.019.120	3.670	3.848.594	10.146.612
Totaal Passiva	6.069.424	3.145.105	66.633	4.060.640	13.341.802

De reconciliatie van bovenvermelde gegevens van 2017 volgens Belgische GAAP naar de IFRS geeft volgende verschillen:

(In duizenden EUR)	Geaggregeerd totaal	IFRS	Vershil
Omzet	3.384.240	2.651.860	-732.380
Winst van het boekjaar voor belastingen	344.259	423.323	79.064
Totaal Activa	13.341.802	8.938.201	-4.403.601
Totaal Passiva	13.341.802	8.938.201	-4.403.601
Eigen vermogen	2.965.180	2.255.332	-709.848

Deze verschillen kunnen verklaard worden door voornamelijk:

- De transacties en de balansen tussen de leden van de Economische Groep Eandis worden volledig geëlimineerd als gevolg van de consolidatie
- Er worden herclassificaties en verrekeningen uitgevoerd
- De provisies voor personeelsverplichtingen worden verwerkt in het IFRS resultaat
- De in BE-GAAP overgedragen pensioenkapitalen worden in IFRS volledig opgenomen
- Er worden aanpassingen opgenomen voor de provisies die niet voldoen aan de IFRS criteria evenals aanpassingen aan bestaande provisies
- De afgeleide financiële instrumenten worden uitgedrukt aan reële waarde en er wordt een correctie genomen voor de verlopen intresten
- Er worden uitgestelde belastingen opgenomen.

Voor het segment elektriciteit was er 1 klant die 41 % van de omzet behaalde en voor het segment gas waren er 3 klanten die samen 68 % behaalden van de omzet.

Voor de resultatenrekening 2016

(In duizenden EUR) - Belgische GAAP	Elektriciteit	Gas	Andere	ESO, gecon- solideerd	Geaggre- geerd totaal
Omzet	1.907.275	450.033	45.002	1.053.040	3.455.350
Andere opbrengsten	69.099	26.823	-19.055	94.165	171.031
Bedrijfskosten	-1.640.625	-284.085	-27.470	-1.133.535	-3.085.716
Bedrijfswinst (verlies)	335.748	192.771	-1.523	13.670	540.666
Financiële opbrengsten	599	148	123	109.107	109.977
Financiële kosten	-131.033	-64.412	13	-113.584	-309.016
Winst(verlies) van het boekjaar voor belastingen	205.314	128.506	-1.387	9.193	341.627
Belastingen op het resultaat	-70.074	-42.812	695	-9.193	-121.384
Te bestemmen winst(verlies) van de periode	135.240	85.694	-692	-0	220.243

Voor de balansen 2016

(In duizenden EUR) - Belgische GAAP	Elektriciteit	Gas	Andere	ESO, gecon- solideerd	Geaggre- geerd totaal
Immateriële & materiële vaste activa	4.789.201	3.100.640	7.941	3.083	7.900.865
Financiële vaste activa	642	365	0	1.252	2.259
VASTE ACTIVA	4.789.843	3.101.005	7.941	4.336	7.903.124
Vorderingen op lange termijn	0	0	700	3.270.500	3.271.200
Voorraden	40.672	258	8.217	35.295	84.442
Vorderingen op korte termijn	860.020	64.222	12.316	737.261	1.673.819
Geldbeleggingen & liquide middelen	46	0	0	9.405	9.451
Overlopende rekeningen	891.050	131.052	5	295.592	1.317.699
VLOTTENDE ACTIVA	1.791.787	195.532	21.238	4.348.053	6.356.611
Totaal Activa	6.581.630	3.296.537	29.179	4.352.389	14.259.735
Kapitaal	770.323	492.625	0	915	1.263.863
Uitgiftepremies	0	0	0	68	68
Herwaarderingsmeerwaarden	481.630	303.482	0	0	785.112
Reserves	480.772	309.911	20.958	4	811.644
Overgedragen resultaat	22.950	11.137	33.848	20	67.955
Kapitaalsubsidies	0	0	895	0	895
EIGEN VERMOGEN	1.755.674	1.117.156	55.701	1.007	2.929.538
BELANG VAN DERDEN	0	0	0	93	93
VOORZIENINGEN	5.633	12.035	461	259.363	277.491
Schulden op lange termijn	3.582.470	1.685.287	0	3.247.152	8.514.909
Schulden op korte termijn	1.002.233	322.446	-32.274	799.473	2.091.878
Overlopende rekeningen	235.620	159.613	5.292	45.302	445.826
SCHULDEN	4.820.323	2.167.346	-26.983	4.091.926	11.052.613
Totaal Passiva	6.581.630	3.296.537	29.179	4.352.389	14.259.735

De reconciliatie van bovenvermelde gegevens van 2016 volgens Belgische GAAP naar de IFRS geeft volgende verschillen:

(In duizenden EUR)	Geaggregeerd totaal	IFRS	Verschil
Omzet	3.455.350	2.454.266	-1.001.084
Winst van het boekjaar voor belastingen	341.627	428.798	87.171
Totaal Activa	14.259.735	9.617.821	-4.641.914
Totaal Passiva	14.259.735	9.617.821	-4.641.914
Eigen vermogen	2.929.538	2.063.972	-865.566

Resultaten van het jaar

4 Bedrijfsopbrengsten

(In duizenden EUR)	2017	2016
Distributie- en transportnetvergoeding	2.517.314	2.319.115
Verkopen energie	79.084	74.175
Facturatie werken derden	55.462	60.976
Totaal opbrengsten	2.651.860	2.454.266
Diverse recuperaties	51.825	41.648
Andere	44.250	23.928
Overige operationele bedrijfsopbrengsten	96.075	65.576
Geactiveerde, intern uitgevoerde werkzaamheden	271.099	268.925
Totaal bedrijfsopbrengsten	3.019.034	2.788.767

De Groep behaalde het gros van haar opbrengsten uit de vergoeding voor het transport van elektriciteit en gas via haar distributienetten. Deze opbrengsten moeten samen met de regulatoire overdrachten en saldi worden geëvalueerd. De stijging van deze distributie- en transportnetvergoeding is het gevolg van de nieuwe tariefmethodologie voor de periodes 2015 tot 2016 en 2017 tot 2020 van de VREG en de bijkomende aanpassingen aan de tarieven gedurende 2016 en 2017 (zie toelichting 'Werken in een gereguleerde omgeving').

De verkopen energie zijn voornamelijk de leveringen van energie aan personen die wegens betaalmoeilijkheden geen leverancier van energie vinden op de markt.

De facturatie werken derden omvat voornamelijk de werken uitgevoerd voor EDLB en openbare verlichting.

De diverse recuperaties hebben betrekking op vergoedingen aangerekend voor exploitatiewerkzaamheden bij klanten, recuperatie van kosten voor aanbevolen acties voor rationeel energiegebruik (REG) en terugbetalingen van algemene onkosten door aannemers, verzekeringen of diverse operationele subsidies.

De andere operationele bedrijfsopbrengsten omvatten voornamelijk vergoedingen voor schadegevallen en exploitatie, aansluitingswerken, synergiewerken, subsidies en recuperaties van tijdens vorige periodes opgenomen kosten van handelsvorderingen (229 k euro in 2017 en 200 k euro in 2016) alsook meerwaarde op realisatie van materiële vaste activa (6.044 k euro in 2017 en 9.948 k euro in 2016).

Alle kosten met betrekking tot distributienetactiviteiten werden als bedrijfskost geregistreerd. Periodiek werd een afrekening gemaakt en werden bepaalde kosten m.b.t. investeringen geactiveerd via de rubriek geactiveerde, intern uitgevoerde werkzaamheden. Bijgevolg kan deze opbrengst niet beschouwd worden als een exploitatieopbrengst. Deze rubriek bevat eveneens de opbrengst in het kader van tussenkomsten ontvangen van klanten (101.573 k euro in 2017 en 97.617 k euro in 2016) die eveneens in mindering als een geactiveerde kost worden opgenomen (–101.573 k euro in 2017 en –97.617 k euro in 2016).

5 Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen

(In duizenden EUR)	2017	2016
Transportnetkosten	499.218	475.044
Aankopen energie	21.107	30.316
Aankopen handelsgoederen	89.012	88.842
Aankopen netverliezen	15.993	20.212
Groenestroom- en warmte-kraachtcertificaten	417.479	425.188
Totaal	1.042.809	1.039.602

De transportnetkosten bevatten de transmissiekosten van elektriciteit die worden aangerekend door de transmissienetbeheerder (TNB – Elia) en ook de kost van de federale bijdrage waarvoor een bedrag van 80.900 k euro in 2017 en 71.067 k euro in 2016 werd opgenomen. Die bijdrage dient als financiering van bepaalde openbaredienstverplichtingen, van verplichtingen voor denuclearisering, van de reductie van de emissie van broeikasgassen (Kyoto) en van de kosten verbonden aan de regulering van en de controle op de energiemarkt. De DNB's rekenen deze kosten door via de tarieven aan de eindafnemers, zijnde de leveranciers via het cascademechanisme (zie Toelichting 'Bedrijfsopbrengsten').

De kosten voor groenestroom- en warmte-kraachtcertificaten bevatten voornamelijk de kost van het aantal aangekochte certificaten (4.695.892 in 2017 en 4.711.351 in 2016), de kost van de solidarisering tussen alle Vlaamse distributienetbeheerders en de eventuele ontstane kost van verkoop (zie toelichting 'Handels- en overige vorderingen').

6 Diensten en diverse goederen

(In duizenden EUR)	2017	2016
Aannemerskosten voor aanleg en onderhoud netten	72.126	72.629
Directe aankopen voor exploitatie	26.082	28.727
Vergoedingen waaronder gebruik installaties en retributie	50.903	49.780
Advertentie, informatie, documentatie, receptie e.d.	6.788	7.724
Premies voor rationeel energiegebruik (REG)	62.804	72.595
Contracten en beheerskosten	18.418	8.121
Consultancy en andere prestaties	51.204	42.373
Andere	48.989	42.875
Totaal	337.314	324.824

De diensten en diverse goederen stijgen met 12.490 k euro van 324.824 k euro eind 2016 naar 337.314 k euro eind 2017.

De kosten voor rationeel energiegebruik (REG) bedragen 62.804 k euro in 2017 en 72.595 k euro in 2016. Deze kosten weerspiegelen de betaling van de premies voor REG aangevraagd door

particulieren en ondernemingen. Voor 2017 voorzag de Vlaamse overheid in de uitbetaling van dezelfde REG-premies als voor 2016. De subsidiebedragen zijn voor bepaalde toepassingen wel lager in 2017 en er gelden ook strengere technische voorwaarden op energievlak.

De rubriek 'Andere' bevat kosten voor huur, communicatie, vervoer, verzekering en dergelijke.

7 Personeelsbeloningen

(In duizenden EUR)	2017	2016
Bezoldigingen	261.585	257.575
Sociale zekerheidsbijdragen	67.326	70.644
Lasten voor pensioenregelingen en bovenwettelijke verzekeringen	16.610	14.850
Andere personeelskosten	21.700	17.927
Totaal	367.221	360.996

De personeelskosten bedragen 367.221 k euro in 2017, een stijging met 6.225 k euro ten opzichte van 360.996 k euro in 2016.

Het gemiddeld aantal personeelsleden bedroeg 4.262 in 2017.

8 Afschrijvingen en waardeverminderingen (op vaste en vlottende activa), wijziging in voorzieningen

(In duizenden EUR)	2017	2016
Afschrijvingen immateriële activa	35.926	45.824
Afschrijvingen materiële vaste activa	280.924	282.676
Totaal afschrijvingen	316.850	328.500
Waardeverminderingen op handelsvorderingen	9.062	492
Wijziging in voorzieningen	-5.336	-3.091
Totaal	320.576	325.901

De totale afschrijvingen bedragen 320.576 k euro op eind 2017, een daling met 5.325 k euro in vergelijking met 325.901 k euro op eind 2016. Deze daling is het resultaat van de stijging van de activa opgenomen in de rubriek 'Activa in aanbouw' waarop niet wordt afgeschreven en de daling van de afschrijvingen op immateriële activa.

Vanaf 2015 houdt de provisie voor dubieuze debiteuren rekening met de principes van de Belgische fiscaliteit waardoor de waardeverminderingen gebeuren op basis van de statistische gegevens van de inningsgraad die beschikbaar zijn voor de voornaamste klantenrubrieken sinds de vrijmaking van de energiemarkt.

De terugname van de voorzieningen voor risico's en lasten betrof voornamelijk de voorziening voor saneringskosten en bedroeg 5.336 k euro voor 2017 en 2.752 k euro voor 2016 (zie toelichting 'Voorzieningen, andere'). De daling van de voorzieningen was te wijten aan de aanwendungen (saneringen en verkoop terreinen) en specifieke elementen waardoor de raming van de saneringskosten kon verminderd worden.

9 Overige operationele bedrijfskosten

(In duizenden EUR)	2017	2016
Verlies op de verkoop/buitengebruikstelling van vaste activa	59.967	38.092
Minderwaarde realisatie handelsvorderingen	4.183	7.078
Andere	1.503	1.711
Totaal	65.653	46.881

De buitengebruikstellingen bevatten in 2017 niet enkel de materiële vaste activa maar eveneens deze die betrekking hebben op de ontwikkeling van een nieuwe centrale databank met klant- en meetgegevens, opgenomen in de rubriek van de immateriële activa.

10 Regulatorische overdrachten

De Groep rapporteert de toevoegingen, recuperaties en regularisaties van regulatorische overdrachten in deze afzonderlijke rubriek onder de 'Bedrijfskosten' sinds 2011, waar deze voorheen werden opgenomen in de rubriek 'Opbrengsten'. De Groep is van mening dat het saldo tussen de werkelijke kosten/opbrengsten en de gebudgetteerde kosten/opbrengsten geen deel uitmaakt van de opbrengsten, aangezien de recuperatie via de tarieven in een latere periode zal gebeuren.

De kosten of opbrengsten in de rubrieken 'Toevoeging en recuperatie overdrachten' hebben betrekking op de toegestane bijkomende omzetboeking (in plus of min) met betrekking tot het wegwerken van het verschil tussen de werkelijke kosten/opbrengsten en de gebudgetteerde kosten/opbrengsten zoals goedgekeurd door de regulator. Het op deze wijze bijgeboekte resultaat zal gerecupereerd worden via de tarieven van volgende jaren (Zie toelichting 'Werken in een gereguleerde omgeving').

De regulatorische overdrachten zijn als volgt:

(In duizenden EUR)	2017	2016
Toevoeging regulatorische overdrachten	69.215	-62.846
Recuperatie regulatorische overdrachten	244.728	134.602
Totaal	313.943	71.756

De toevoegingen van 2017 betreffen de regulatorische saldi en bestaan uit -68.347 k euro (2016: 27.058 k euro) afkomstig van exogene kosten die kunnen doorgerekend worden in de toekomstige

tarieven, 2.868 k euro (2016: 35.478 k euro) van niet-exogene kosten (volumeverschillen), 943 k euro m.b.t. de vennootschapsbelasting, en 4.445 k euro m.b.t. de herindexering van het budget, met daarnaast de te betalen federale bijdrage van -7.303 k euro (2016: 7.174 k euro) evenals de saldi voor de Waalse gemeenten (onder toezicht van de Waalse regulator CWAPE).

11 Financiële resultaten

(In duizenden EUR)	2017	2016
Rentebaten banken	6	2
Rentebaten derivaten	28.607	14.648
Rentebaten andere	788	1.263
Financiële baten	29.401	15.913
Rentelasten uit lange termijn financieringen	168.868	192.876
Rentelasten uit korte termijn financieringen	2.040	4.596
Andere financiële lasten	6.688	8.450
Financiële lasten	177.596	205.922

De financiële baten stijgen van 15.913 k euro op eind 2016 naar 29.401 k euro op eind 2017. Deze stijging is voornamelijk het gevolg van de reële waarde aanpassing van de afgeleide financiële instrumenten.

De andere financiële baten bevatten voornamelijk ontvangen financiële kortingen van leveranciers.

De rentelasten uit lange en korte termijn financieringen dalen met 26.081 k euro in vergelijking met 2016 als gevolg van de lage rente op de financiële markten waardoor herfinanciering kan gebeuren aan lage intresten en de verminderde opname van financiering.

De andere financiële lasten bedragen 6.688 k euro op eind 2017 en bevatten voornamelijk de rentekosten op toegezegd-pensioenverplichtingen, de uitgiftekosten van schulden en de diverse bankkosten.

12 Belastingen op het resultaat

(In duizenden EUR)	2017	2016
Belastingen op het resultaat van het boekjaar	-127.853	-124.271
Belastingen op vorige boekjaren	978	2.888
Uitgestelde belastingen: opbrengsten (+) / kosten (-)	-60.686	-24.523
Belastingen op het resultaat	-187.561	-145.906

Belastingen op het resultaat

Op basis van de Programmawet van 19 december 2014 zijn de DNB's vanaf het boekjaar 2015 onderworpen aan de vennootschapsbelasting van 33,99 % en niet meer aan de rechtspersonenbelasting (op het dividend van de gasactiviteit van de private partner).

(In duizenden EUR)	2017	2016
Winst (verlies) vóór belastingen	339.039	341.627
Effect van niet-afrekbare kosten	40.695	40.095
Effect van afrekbare kosten	-3.585	-16.112
Belastbare grondslag	376.149	365.610
Belastingen op het resultaat van het boekjaar *	-127.853	-124.271

* Aan het wettelijk Belgisch belastingtarief van 33,99 %

De winst (verlies) vóór belastingen van 2017 bevat de aanpassingen van de uitgestelde belastingen en de overboeking naar uitgestelde reserves (Zie toelichting 'Gesegmenteerde informatie').

Uitgestelde belastingen

Aangezien de bovenvermelde wet werd bekrachtigd in 2014, werden vanaf december 2014 uitgestelde belastingen opgenomen voor de tijdelijke verschillen tussen de fiscale waarden van de activa en de passiva en de boekwaarden voor financiële rapporteringsdoeleinden, conform de toepassing van IAS 12 *Winstbelasting*.

Gedurende 2016 werd een ruling aangevraagd bij de Federale Overheidsdienst Financiën voor de DNB's waarbij verschillende beslissingen worden gevraagd inzake de correcte fiscale verwerking van onder meer de herwaarderingsmeerwaarden van de vaste activa, de notionele intrestaftrek en de waardeverminderingen van handelsvorderingen.

M.b.t. deze laatste werd gevraagd om de aangelegde provisie voor dubieuze debiteuren op 31 december 2014 als een afrekbare kost te kunnen verwerken in de aangiften van de aanslagjaren 2016 tot 2019. Hierbij wordt gesteund op het principe zoals bepaald in de bovenvermelde Programmawet en gewijzigd op 10 augustus 2015, artikel 92, 4° dat de voorziening voor waardeverminderingen die aangelegd zijn tijdens de periode van onderworpenheid aan de rechtspersonenbelasting als een beroepskost afrekbaar is voor zover voldaan is aan de voorwaarden van artikel 49 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992.

Het totale bedrag aan waardeverminderingen bedroeg 77.109 k euro op 31 december 2014 en werd voor het eerst verwerkt voor 25,00 % in de aangifte van het aanslagjaar 2016.

De ruling zal van toepassing zijn tot het jaar 2020.

Op 22 december 2017 heeft het Parlement de hervorming van de vennootschapsbelasting goedgekeurd die vanaf 2018 zal leiden tot een stapsgewijze verlaging van het huidig tarief van 33,99 %. Het belastingtarief zal 29,58 % bedragen vanaf aanslagjaar 2019 (boekjaar 2018) en 25,00 % vanaf aanslagjaar 2021 (boekjaar 2020). Eveneens werden ook compenserende maatregelen opgenomen aangezien deze maatregel budgettair neutraal dient te zijn.

Deze maatregel heeft een belangrijke invloed op de uitgestelde belastingen en de niet-gerealiseerde resultaten. Het effect hiervan is hieronder opgenomen.

De uitgestelde belastingen zijn ontstaan als gevolg van volgende posten en hebben de volgende bewegingen op de balans, de winst- en verliesrekening en het eigen vermogen:

(In duizenden EUR)	2017	2016
Materiële vaste activa	-393.968	-544.292
Afgeleide financiële instrumenten	26.524	44.384
Voorzieningen voor personeelsbeloningen	94.134	140.545
Voorzieningen gassites	-341	986
Voorzieningen, andere	1.378	1.914
Waardeverminderingen op handelsvorderingen	5.703	13.105
Kapitaalsubsidies	-2.092	-461
Uitgestelde belastingvorderingen/(schulden)	-268.662	-343.819

Op eind 2017

(In duizenden EUR)	Beweging van de periode		Aanpassing van belastingpercentage	
	Beweging via resultaten-rekening	Beweging via OCI*	Beweging via resultaten-rekening	Beweging via OCI*
Materiële vaste activa	0	13.658	0	136.666
Afgeleide financiële instrumenten	-9.721	0	-8.139	0
Voorzieningen voor personeelsbeloningen	-15.647	-1.749	-16.283	-12.732
Voorzieningen gassites	-1.468	0	141	0
Voorzieningen, andere	-129	0	-407	0
Waardeverminderingen op handelsvorderingen	-6.552	0	-850	0
Andere	-2.383	0	752	0
Uitgestelde belastingopbrengsten/(kosten)	-35.900	11.909	-24.786	123.934
Netto beweging van het jaar	-23.991		99.148	

*OCI = Other Comprehensive Income, niet-gerealiseerde resultaten

Op eind 2016

(In duizenden EUR)	Beweging via resultaten- rekening	Beweging via OCI*
Materiële vaste activa	0	14.412
Afgeleide financiële instrumenten	-4.980	0
Voorzieningen voor personeelsbeloningen	-31.299	1.152
Voorzieningen gassites	-631	0
Voorzieningen, andere	-257	0
Waardeverminderingen op handelsvorderingen	13.105	0
Kapitaalsubsidies	-461	0
Uitgestelde belastingopbrengsten/(kosten)	-24.523	15.564
Netto beweging van het jaar	-8.959	

*OCI = Other Comprehensive Income, niet-gerealiseerde resultaten

De belangrijkste tijdelijke verschillen betreffen de herwaardering van de materiële vaste activa en de voorzieningen voor personeelsbeloningen. Voor de herwaardering van de materiële vaste activa werd een uitgestelde belastingschuld opgenomen van 393.968 k euro (544.292 k euro in 2016) aangezien, volgens het Belgisch fiscaal recht, deze kost niet aftrekbaar is. Voor de voorzieningen voor personeelsbeloningen zal de kost volgens de Belgische fiscale wetgeving aftrekbaar zijn, waardoor er een uitgestelde belastingvordering ontstaat van 94.134 k euro (140.545 k euro in 2016).

(In duizenden EUR)	2017	2016
Uitgestelde belastingvorderingen	127.739	200.934
Uitgestelde belastingschulden	-396.401	-544.753
Uitgestelde belastingschulden, netto	-268.662	-343.819

De bewegingen van de post uitgestelde belastingverplichtingen zijn als volgt:

(In duizenden EUR)	2017	2016
Totaal op 1 januari	-343.819	-334.860
Belastingopbrengsten/(kosten) opgenomen in winst- en verliesrekening	-60.686	-24.523
Belastingopbrengsten/(kosten) opgenomen in niet-gerealiseerde resultaten	135.843	15.564
Totaal op einde van de verslagperiode	-268.662	-343.819

Activa

13 Immateriële activa

(In duizenden EUR)	Licenties en soortgelijke rechten	Geactiveerde ontwik- kelingskosten	Totaal
Aanschaffingswaarde op 1 januari 2017	4.749	310.495	315.244
Aanschaffingen	19	17.518	17.537
Andere	0	-22.417	-22.417
Aanschaffingswaarde op 31 december 2017	4.768	305.596	310.364
Gecumuleerde afschrijvingen op 1 januari 2017	3.968	214.500	218.468
Afschrijvingen	331	35.595	35.926
Andere	0	-8.635	-8.635
Gecumuleerde afschrijvingen op 31 december 2017	4.299	241.460	245.759
Netto boekwaarde op 31 december 2017	469	64.136	64.605

(In duizenden EUR)	Licenties en soortgelijke rechten	Geactiveerde ontwik- kelingskosten	Totaal
Aanschaffingswaarde op 1 januari 2016	4.745	273.485	278.230
Aanschaffingen	4	37.010	37.014
Aanschaffingswaarde op 31 december 2016	4.749	310.495	315.244
Gecumuleerde afschrijvingen op 1 januari 2016	3.540	169.104	172.644
Afschrijvingen	428	45.396	45.824
Gecumuleerde afschrijvingen op 31 december 2016	3.968	214.500	218.468
Netto boekwaarde op 31 december 2016	781	95.995	96.776

De investeringen voor de projecten 'slimme meters', 'slimme netten', 'slimme gebruikers' (sinds 2012) en warmtenetten (sinds 2014) worden opgenomen onder de rubriek 'Geactiveerde ontwikkelingskosten'.

Voor de projecten 'slimme meters' en 'slimme netten' is de ontwikkelingsfase afgerond (geen nieuwe investeringen in 2017, 5.780 k euro gedurende 2016 voor 'slimme meters') en wordt of is de technologie in dienst genomen. De digitale energiemeter zal stapsgewijs ingevoerd worden vanaf 1 januari 2019 en er is een innovatief netwerkbeheerssysteem gebouwd dat er samen met slimme electronica in cabines voor zorgt dat het netwerk actief meet- en aanstuurbaar is.

Gedurende 2017 werden de bedragen van een nieuwe centrale databank met klant- en meetgegevens afgeboekt voor 13.819 k euro. De kosten voor de aanpassing van de systemen en marktprocessen in het kader van de MIG6 (Market Implementation Guide) bedragen 17.556 k euro. In 2017 en 2016 werden geen kosten van onderzoek opgenomen. Er waren geen immateriële activa met onbepaalde gebruiksduur.

14 Materiële vaste activa

(In duizenden EUR)	Terreinen en gebouwen	Installaties, machines en uitrustingen	Meubilair en rollend materieel	Overige	Activa in aanbouw	Totaal
Aanschaffingswaarde op 1 januari 2017	276.243	12.896.642	187.247	18.793	271.866	13.650.791
Aanschaffingen	5.882	22.483	10.744	293	353.159	392.561
Overdrachten en buitengebruikstellingen	-25.021	-161.929	-4.376	-68	-5.786	-197.180
Overboeking van een post naar een ander	2	282.760	0	0	-282.804	-42
Aanschaffingswaarde op 31 december 2017	257.106	13.039.956	193.615	19.018	336.435	13.846.130
Gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op 1 januari 2017	97.967	5.565.122	166.087	17.525	0	5.846.701
Afschrijvingen	4.282	267.515	8.865	262	0	280.924
Overdrachten en buitengebruikstellingen	-15.352	-120.823	-4.320	-68	0	-140.563
Overboeking van een post naar een ander	0	-4	0	0	0	-4
Gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op 31 december 2017	86.897	5.711.810	170.632	17.719	0	5.987.058
Netto boekwaarde op 31 december 2017	170.209	7.328.146	22.983	1.299	336.435	7.859.072

(In duizenden EUR)	Terreinen en gebouwen	Installaties, machines en uitrustingen	Meubilair en rollend materieel	Overige	Activa in aanbouw	Totaal
Aanschaffingswaarde op 1 januari 2016	270.961	12.861.877	185.232	19.085	161.044	13.498.199
Aanschaffingen	5.791	23.392	7.655	822	301.570	339.230
Overdrachten en buitengebruikstellingen	-1.105	-175.332	-5.640	-790	-3.765	-186.632
Overboeking van een post naar een ander	596	186.705	0	-324	-186.983	-6
Aanschaffingswaarde op 31 december 2016	276.243	12.896.642	187.247	18.793	271.866	13.650.791
Gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op 1 januari 2016	94.454	5.422.764	161.968	18.428	0	5.697.614
Afschrijvingen	4.394	268.385	9.720	177	0	282.676
Overdrachten en buitengebruikstellingen	-881	-126.354	-5.601	-753	0	-133.589
Overboeking van een post naar een ander	0	327	0	-327	0	0
Gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen op 31 december 2016	97.967	5.565.122	166.087	17.525	0	5.846.701
Netto boekwaarde op 31 december 2016	178.276	7.331.520	21.160	1.268	271.866	7.804.090

De aanschaffingen onder de rubriek 'Installaties, machines en uitrustingen' hebben voornamelijk betrekking op investeringen in elektriciteitsnetten voor midden- en laagspanning voor een waarde van 158.294 k euro in 2017 en 136.637 k euro in 2016 en investeringen in gasleidingen en gasaansluitingen voor 103.006 k euro in 2017 en 87.015 k euro in 2016.

De verbintenissen voor de verwerving van materiële vaste activa op eind 2017 bedroegen 4.391 k euro en op eind 2016 bedroegen deze 4.698 k euro. Er bestond eveneens een verbintenis tot verkoop van materiële vaste activa voor een bedrag van 1.250 k euro op eind 2017 en 8.442 k euro op eind 2016.

De netto boekwaarde bevat onder andere de door cliënten betaalde tussenkomsten met betrekking tot bepaalde activa (tussenkomsten van derden) en komt overeen met de reële waarde van de netten van de Groep.

Op 31 december 2017 en 2016 bestonden er geen beperkingen op eigendom en op materiële vaste activa die als zekerheid dienen voor verplichtingen.

15 Investerings in joint ventures en geassocieerde deelnemingen

De investeringen in ondernemingen bedragen 30 k euro op eind 2017 en 30 k euro op eind 2016. Deze investeringen worden aangehouden in Atrias cvba, Synductis cvba, Warmte@Vlaanderen cvba en Fluvius cvba.

Op 9 mei 2011 werd Atrias cvba opgericht als een gezamenlijk initiatief van de vijf grootste distributienetbeheerders van België: Eandis System Operator, Infrax, Ores, Sibelga en RESA. Atrias is een centraal clearing house (kruispuntbank) ten behoeve van de DNB's en belast met het ontwikkelen van een Message Implementation Guide (MIG), de ontwikkeling van een clearing house toepassing en het beheer en onderhoud van deze toepassing. MIG beschrijft hoe de communicatiestroom tussen de verschillende spelers op de energiemarkt dient te gebeuren. De Groep heeft 25 % van de aandelen genomen voor het bedrag van 5 k euro. Atrias is een niet-beursgenoteerde onderneming en heeft geen officiële prijsnotering.

Op 21 december 2012 werd Synductis cvba opgericht met als doel de infrastructuurwerken van verschillende nutsbedrijven in de Vlaamse steden en gemeenten op elkaar af te stemmen en het minderhinderbeleid te stimuleren. Eandis System Operator participeert in de sector 'uitvoeringscoördinatie' en 'planningscoördinatie'. Er werd een participatie onderschreven t.w.v. 7 k euro of 33,23 % voor 2017 (2016: 33,24 %). Synductis is een niet-beursgenoteerde onderneming en heeft geen officiële prijsnotering.

De Groep ontvangt haar aandeel van de werkingskosten van Atrias en Synductis en verleent eveneens diensten en financiering (zie toelichting 'Verbonden partijen').

De Groep heeft gedurende 2016 een deelneming genomen van 50,00 % in de nieuw opgerichte onderneming Warmte@Vlaanderen cvba (9 k euro) en ook 50,00 % in de onderneming Fluvius cvba (9 k euro). Deze ondernemingen zijn gemeenschappelijke bedrijven van Eandis System Operator en Infrax (netbedrijf voor aardgas, elektriciteit, kabeltelevisie en riolering in het Vlaamse Gewest) maar zijn nog niet operationeel.

16 Overige beleggingen

De overige beleggingen bevatten de participaties die door de Groep worden aangehouden in bedrijvencentra op het grondgebied van Gaselwest (bedrijvencentra Kortrijk, Roeselare, Vlaamse Ardennen, Waregem) en Imewo (bedrijvencentra Brugge, Gent, Meetjesland en Oostende). Op eind 2017 bedragen de overige beleggingen 832 k euro (2016: 832 k euro).

17 Langetermijnvorderingen, andere

Deze rubriek bestaat bijna uitsluitend uit leningen verstrekt aan gemeentebesturen aan marktconforme voorwaarden ter waarde van 856 k euro op einde 2017 en 1.091 k euro op einde 2016.

18 Voorraden

(In duizenden EUR)	2017	2016
Grond- en hulpstoffen	39.526	41.207
Gecumuleerde waardeverminderingen op voorraden	-5.880	-5.912
Totaal	33.646	35.295

De netto terugname van de waardeverminderingen bedroegen 32 k euro in 2017 (2016: 5.147 k euro netto toevoeging). Deze bedragen werden opgenomen in de winst- en verliesrekening.

19 Handels- en overige vorderingen

(In duizenden EUR)	2017	2016
Handelsvorderingen - bruto	604.177	503.356
Gecumuleerde waardeverminderingen op vorderingen	-85.116	-76.054
Totaal handelsvorderingen - netto	519.061	427.302
Overige vorderingen	55.210	570.196
Overige vorderingen - Overdrachten	373.484	679.502
Totaal overige vorderingen	428.694	1.249.698
Totaal handels- en overige vorderingen	947.755	1.677.000

Het aandeel van de geassocieerde deelneming werd opgenomen in de toelichting 'Verbonden partijen'.

Het detail van de **netto handelsvorderingen** is als volgt:

(In duizenden EUR)	2017	2016
Handelsvorderingen m.b.t. de distributienetvergoedingen		
Openstaande vorderingen	263.309	252.842
Geboekte waardeverminderingen	0	0
Handelsvorderingen - sociale leveranciers		
Openstaande handelsvorderingen	109.920	101.770
Geboekte waardeverminderingen	-71.346	-62.115
Overige handelsvorderingen		
Openstaande handelsvorderingen	199.886	117.366
Werken derden	28.190	25.756
Geboekte waardeverminderingen	-13.770	-13.938
Handelsvorderingen openbare besturen, staat en provincie	751	2.206
Andere	2.121	3.415
Totaal handelsvorderingen - netto	519.061	427.302

De handelsvorderingen m.b.t. de distributienetvergoedingen groeien verder aan met 10.467 k euro tot 263.309 k euro.

De netto handelsvorderingen sociale leveranciers blijven constant tegenover 2016 en bedragen 38.573 k euro in 2017 en 39.655 k euro in 2016.

De 'Overige handelsvorderingen' bevatten een bedrag van 21 k euro voor 2017 en 437 k euro voor 2016 als dubieuze vorderingen uit de periode vóór de vrijmaking van de energiemarkt alsook vorderingen met betrekking tot uitgevoerde werken en geleverde prestaties en nog door te rekenen kosten met betrekking tot werken derden. In 2017 waren er naar aanleiding van de verkopen van groenestroomcertificaten nog openstaande vorderingen voor een bedrag van 140.373 k euro (2016: 48.413 k euro) opgenomen in de post 'Overige handelsvorderingen - Openstaande handelsvorderingen'.

De handelsvorderingen m.b.t. de distributienetvergoeding zijn betaalbaar binnen de 18 kalenderdagen na verzending van de factuur zoals bepaald in het toegangsreglement.

Het detail van de **Overige vorderingen** is als volgt:

(In duizenden EUR)	2017	2016
Terug te vorderen BTW	6	10
Diverse vorderingen gemeenten	34	8
Groenestroom- en warmte-kraftcertificaten	24.810	546.107
Vorderingen opties	742	6.743
Andere	29.618	17.328
Overige vorderingen	55.210	570.196
Overdrachten DNB-tarief	273.322	587.234
Complement bij de jaarlijkse energieverkopen	55.757	56.673
Solidarisering groenestroom- en warmte-kraftcertificaten	19.500	16.892
Over te dragen kosten	5.694	5.395
Verkregen opbrengsten	19.212	13.308
Overige vorderingen - Overdrachten	373.484	679.502
Totaal Overige vorderingen	428.694	1.249.698

Het totaal overige vorderingen daalt van 1.249.698 k euro op eind 2016 naar 428.694 k euro op eind 2017. Deze daling was voornamelijk het gevolg van de daling van de vorderingen voor nog niet verkochte groenestroom- en warmte-kraftcertificaten (GSC en WKC) met 521.297 k euro en de daling van de regulatoire overdrachten met 313.912 k euro tegenover eind 2016.

De waarde van de aangehouden voorraad **groenestroom en warmte-kraftcertificaten** (GSC en WKC) bedraagt 24.810 k euro op eind 2017 en 546.107 k euro op eind 2016.

De DNB's zijn verplicht om certificaten van hernieuwbare energie op te kopen, die worden aangeboden door de eigenaars van zonnepanelen en installaties van warmtekrachtkoppeling, aan een bepaald bedrag (minimum steun voor zonnepanelen tussen 450 euro en 90 euro; voor warmtekrachtkoppeling 27 euro en 31 euro). De elektriciteitsleveranciers dienen een hoeveelheid groenestroom en warmte-kraftcertificaten in te leveren bij de regulator in verhouding tot een bepaald percentage van de geleverde hoeveelheid energie. De DNB's kunnen dus de opgekochte certificaten te koop aanbieden aan de leveranciers van energie.

De verkoopprijs op deze markt is echter beduidend lager dan de door de DNB's uitbetaalde minimum steun. De in voorraad aangehouden certificaten door de DNB's werden opgenomen aan 88 euro per certificaat voor de niet door banking gegarandeerde groenestroomcertificaten en aan 20 euro per certificaat voor de niet door banking gegarandeerde warmte-kraftcertificaten. De ontstane kost wordt opgenomen in de post 'Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen'.

Gedurende 2016 werden ieder kwartaal certificaten te koop aangeboden op deze markt. Er werden in 2016 voor een totaalbedrag van 219.116 k euro groenestroomcertificaten verkocht en voor 1 k euro warmte-kraftcertificaten. Het ontstane resultaat (kost) uit de verkoop bedroeg 2.137 k euro en werd eveneens opgenomen in de kosten 'Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen'.

Eveneens in 2016 werd een DAEB-regeling (dienst van algemeen economisch belang) getroffen om de grote voorraad groenestroomcertificaten af te bouwen bij de DNB's. Hierdoor konden de GSC afkomstig van de zonnepanelen van de gezinnen voor een maximaal bedrag van 15.000 k euro per DNB worden verkocht aan het Vlaams Energieagentschap (VEA). Deze certificaten werden vervolgens vernietigd. Deze regeling was geldig voor een periode van 10 jaar tot 2026. In

totaal had deze transactie een positief effect van 104.506 k euro in 2016. Aangezien reeds intrest werd geïnd op het uitstaande bedrag van de certificaten, werd deze financiële opbrengst in mindering gebracht van de te ontvangen 105.000 k euro.

De significante daling in 2017 van de vordering van groenestroom en warmte-krachtcertificaten is toe te schrijven aan de grote verkoop van certificaten aan de energieleveranciers en de verkopen aan VEA i.h.k.v. de in 2016 uitgevaardigde DAEB-regelgeving en de aanpassingen hieraan gedurende 2017, waardoor extra verkopen konden gerealiseerd worden.

Gedurende 2017 werden ieder kwartaal certificaten te koop aangeboden op de markt en werden voor een totaalbedrag van 387.374 k euro groenestroomcertificaten verkocht en voor 17.980 k euro warmte-krachtcertificaten. Het ontstane resultaat (kost) uit de verkoop bedroeg 276 k euro en werd eveneens opgenomen in de kosten 'Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen'.

De Groep ontving begin augustus 2017 een bedrag van 105.000 k euro als gevolg van een verkoop van groenestroomcertificaten aan VEA op basis van de DAEB-regeling van 2016. In december 2017 werd deze regeling aangepast waardoor een bijkomende verkoop werd georganiseerd en een bedrag van 244.936 k euro werd ontvangen voor de verkoop van GSC en WKC aan VEA.

De **regulatoire overdrachten** bedragen 273.322 k euro op eind 2017 en 587.234 k euro op eind 2016 en betreffen de correcties op de omzet die in de volgende jaren in aanmerking komen om opgenomen te worden als recuperatie via het distributienettarief. (Zie toelichting 'Werken in een gereguleerde omgeving – Het afrekeningsmechanisme').

Het **complement bij de jaarlijkse energieverkopen** betreft de raming van de geleverde maar nog niet gefactureerde energie aan de sociale klanten.

Solidarisering groenestroom- en warmte-krachtcertificaten

De kosten van groene stroom verschillen sterk per distributiegebied in Vlaanderen. In het energiedecreet worden de netbeheerders sinds 2010 verplicht tot een onderlinge verrekening van de kosten (zie hoofdstuk 'Werken in een gereguleerde omgeving' m.b.t. de opheffing van het plafond).

Aangezien de verrekening zowel een vordering als een verplichting kan zijn, moet deze rubriek samen gelezen worden met de rubriek 'Overige kortlopende schulden' gerapporteerd in de toelichting van de 'Handels- en overige schulden'.

De **over te dragen kosten** en **verkregen opbrengsten** hebben voornamelijk betrekking op nog te regelen bedragen met betrekking tot aankopen energie.

20 Geldmiddelen en kasequivalenten

De liquide middelen omvatten banktegoeden, kasgelden en beleggingen in fondsen die onmiddellijk kunnen omgezet worden in gelden. Op eind 2017 was een bedrag van 31.405 k euro beschikbaar en 2.708 k euro op eind 2016.

Alle middelen zijn uitgedrukt in euro.

Als gevolg van de lage (en zelfs negatieve) intresten op spaartegoeden werd het overschot aan geldmiddelen, ontvangen uit de verkoop van warmte-krachtcertificaten, groenestroomcertificaten en de tussenkomst door het Vlaams Energieagentschap i.h.k.v de verkoop van voormelde groenestroomcertificaten, als liquide middelen aangehouden.

Passiva

21 Eigen vermogen

De diverse componenten van het eigen vermogen en de bewegingen van 1 januari 2016 tot 31 december 2017 werden weergegeven in het 'Geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen'.

Het totaal **aandelenkapitaal** bedraagt 1.262.948 k euro op eind 2017 en 1.262.948 k euro op eind 2016.

Het vaste gedeelte van het maatschappelijk kapitaal is volledig geplaatst, volgestort en bedraagt € 8.021.349,47. Het variabel gedeelte van het kapitaal varieert ingevolge toetreding of uittreding (die gepaard gaat met terugneming van aandelen) van deelnemers, of ingevolge kapitaalverhoging of kapitaalvermindering.

Elke deelnemer dient ten minste één aandeel A te onderschrijven en te volstorten per activiteit waarvoor hij toetreedt.

Het kapitaal van de Groep is de som van de kapitalen van de DNB's en evolueerde als volgt:

Datum	Transactie	Bedrag in duizenden euro
1 januari 2016		1.278.688
1 januari 2016	Kapitaalvermindering - uittreding Frasnes-lez-Anvaing	-565
30 juni 2016	Kapitaalvermindering - uittreding provincie Oost-Vlaanderen & Antwerpen	-15.175
31 december 2016		1.262.948
28 december 2017	Kapitaalvermindering - uittreding Tussengemeentelijke Elektriciteitsvereniging van Kampenhout en Steenokkerzeel (TGEK)	0
31 december 2017		1.262.948

Op 1 januari 2016 is Frasnes-lez-Anvaing, één van de Waalse gemeenten van Gaselwest, uitgetreden en wordt nu bediend door een Waalse netwerkbeheerder.

Op 27 april 2016 keurde het Vlaamse Parlement een aanpassing goed aan het Decreet Intergemeentelijke Samenwerking waardoor de provincies, aandeelhouders van de DNB's, tegen uiterlijk einde 2018 moeten uittreden. De provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen beslisten om uit te treden per 30 juni 2016 en de provincie West-Vlaanderen zal uittreden tegen einde 2018. Door die uittredingen daalt het eigen vermogen met 38.429 k euro aangezien de verkoop werd verwerkt als een inkoop van eigen aandelen, gevolgd door de vernietiging van de aandelen.

Op 19 december 2017 werd bij beslissing van de Raad van Bestuur van Sibelgas een dadingsovereenkomst tussen Sibelgas, IVEG, T.G.E.K., de gemeente Steenokkerzeel en de gemeente Kampenhout goedgekeurd. Deze dading geldt tot slot van alle rekeningen en heeft de uittreding van TGEK tot gevolg.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal aandelen en winstbewijzen per soort in het kapitaal van iedere DNB op einde 2017.

DNB	Aandelen A en C		Winstbewijzen C		Totaal	
	Aantal	Kapitaal (in €)	Aantal	Kapitaal (in €)	Aantal	Kapitaal (in €)
Gaselwest	23.380.013	271.033.935,03	116	0,00	23.380.129	271.033.935,03
IMEA	13.397.899	126.070.700,07	12	0,00	13.397.911	126.070.700,07
Imewo	21.585.912	257.170.000,11	85	0,00	21.585.997	257.170.000,11
Intergem	11.120.262	97.527.148,81	46	0,00	11.120.308	97.527.148,81
Iveka	17.003.557	186.138.498,91	86	0,00	17.003.643	186.138.498,91
Iverlek	29.444.704	254.083.895,51	103	0,00	29.444.807	254.083.895,51
Sibelgas *	3.264.379	70.923.967,10	0	0,00	3.264.379	70.923.967,10
Totaal	119.196.726	1.262.948.145,54	448	0,00	119.197.174	1.262.948.145,54

* De aandelen in Sibelgas betreffen aandelen C en 10.000 aandelen D uitgegeven zonder vertegenwoordiging in het aandelenkapitaal.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal aandelen en winstbewijzen per soort in het kapitaal van iedere DNB op einde 2016.

DNB	Aandelen A en C		Winstbewijzen C		Totaal	
	Aantal	Kapitaal (in €)	Aantal	Kapitaal (in €)	Aantal	Kapitaal (in €)
Gaselwest	23.380.013	271.033.935,03	116	0,00	23.380.129	271.033.935,03
IMEA	13.397.899	126.070.700,07	12	0,00	13.397.911	126.070.700,07
Imewo	21.585.912	257.170.000,11	85	0,00	21.585.997	257.170.000,11
Intergem	11.120.262	97.527.148,81	46	0,00	11.120.308	97.527.148,81
Iveka	17.003.557	186.138.498,91	86	0,00	17.003.643	186.138.498,91
Iverlek	29.444.704	254.083.895,51	103	0,00	29.444.807	254.083.895,51
Sibelgas *	3.264.382	70.924.041,47	0	0,00	3.264.382	70.924.041,47
Totaal	119.196.729	1.262.948.219,91	448	0,00	119.197.177	1.262.948.219,91

* De aandelen in Sibelgas betreffen aandelen C en 10.000 aandelen D uitgegeven zonder vertegenwoordiging in het aandelenkapitaal.

Het overzicht van de **reserves** is als volgt:

(In duizenden EUR)	Wettelijke reserve	Onbeschikbare reserve	Beschikbare reserve	Totaal
Totaal op 1 januari 2016	1.052	39.288	719.208	759.548
Terugbetaling aandeel in het eigen vermogen	0	0	-23.928	-23.928
Dotatie aan de reserves	0	40.874	35.359	76.233
Onttrekking aan de reserves	0	0	-212	-212
Totaal op 31 december 2016	1.052	80.162	730.427	811.641
Dotatie aan de reserves	0	20.634	33.175	53.809
Onttrekking aan de reserves	0	-37.789	-7.316	-45.105
Totaal op 31 december 2017	1.052	63.007	756.286	820.345

Een wettelijke reserve werd aangelegd ten belope van 1.052 k euro.

Sinds 2008 werden bedragen opgenomen als onbeschikbare reserve gelijk aan de afschrijvingen van de (RAB-meerwaarde) herwaarderingsmeerwaarde conform de dading met de regulator CREG. Vanaf 2010 werd rekening gehouden met de meerwaarde van de tijdens het boekjaar verkochte terreinen, gebouwen en installaties. Verder werd in 2014 het totaal van de onbeschikbare reserves voor het bedrag van 380.801 k euro overgeboekt naar de beschikbare reserves waardoor deze rekening werd gesaldeerd op 1 januari 2016. Sindsdien werden opnieuw dotaties als een onbeschikbare reserve opgenomen. In 2017 werd, om te voldoen aan de fiscale regelgeving die was bekomen via een ruling, ook een onttrekking aan de reserves opgenomen.

De totale beschikbare reserves op einde 2017 bedroegen 756.286 k euro (2016: 730.427 k euro). De toename in 2017 van 33.175 k euro (2016: 35.359 k euro) is afkomstig van de netto opname van het resultaat van het jaar.

De **niet-gerealiseerde resultaten** zijn als volgt:

(In duizenden EUR)	2017	2016
M.b.t. voorziening personeelsverplichtingen	-141.628	-146.775
M.b.t. uitgestelde belastingen	-358.561	-494.403
Totaal niet-gerealiseerde resultaten	-500.189	-641.178

Het aangehouden **minderheidsbelang** bedraagt 93 k euro op einde 2017, onveranderd in vergelijking met 2016.

Het minderheidsbelang bevat de participatie aangehouden door Farys/TMWV in De Stroomlijn.

Dividend

Tijdens het boekjaar 2017 werden dividenden betaald ter waarde van 185.391 k euro en 165.752 k euro in het boekjaar 2016.

Hieronder de tabel met de betaalde dividenden per DNB in 2017 en 2016.

DNB (In duizenden EUR)	2017	2016
Gaselwest	44.950	37.816
IMEA	16.403	15.453
Imewo	39.230	35.732
Intergem	18.071	16.289
Iveka	24.902	22.335
Iverlek	37.102	33.629
Sibelgas	4.733	4.498
Totaal	185.391	165.752

Na de balansdatum is door de Raden van Bestuur van elk van de DNB's een dividendvoorstel gedaan. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de verschillende DNB's heeft de mogelijkheid om de uitkering van deze dividenden goed te keuren. Volgens de IFRS worden deze dividenden slechts opgenomen in het jaar dat de dividenden worden goedgekeurd. Het saldodividend voor 2017 bedraagt 17.289 k euro en zal worden opgenomen in 2018, voor 2016 bedroeg dit 21.397 k euro en werd opgenomen in 2017.

De vermelde bedragen zijn de netto dividenden vóór afhouding van de roerende voorheffing.

De **winst** van de Groep bevat de kapitaalkostenvergoeding, zoals beschreven in de toelichting 'Werken in een geregeerde omgeving'.

22 Leningen op lange en korte termijn

(In duizenden EUR)	2017	2016
Leningen op lange termijn	5.235.404	5.244.409
Kortlopend deel van leningen op lange termijn	211.182	355.388
Leningen op korte termijn	0	411.309
Leningen op korte termijn	211.182	766.697
Totaal	5.446.586	6.011.106

Op eind 2017 dalen de schulden van leningen op korte en lange termijn met 564.520 k euro van 6.011.106 k euro eind 2016 naar 5.446.586 k euro.

De in 2017 terugbetaalde retail obligatielening van 150.000 k euro werd geherfinancierd met een nieuwe uitgifte van een retail obligatielening van 200.000 k euro. De succesvolle verkoop door de distributienetbeheerders van voornamelijk groenestroomcertificaten en bijkomend de afkoop van groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten door het Vlaams Energieagentschap leidde ertoe dat Eandis System Operator de financiering voor de distributienetbeheerders door middel van korte termijn leningen volledig kon afbouwen.

De bewegingen van de lange en korte termijn leningen kunnen als volgt geanalyseerd worden:

(In duizenden EUR)	2017		2016	
	Cash	Non-cash	Cash	Non-cash
Totaal op 1 januari	6.011.106		6.161.189	
Bewegingen leningen op lange termijn (LT)				
Opname leningen op lange termijn	199.737	0	400.000	0
Mutatie leningen op lange termijn	0	2.440	0	2.404
Mutatie korte termijn gedeelte van LT lening naar KT	0	-211.182	0	-355.388
Bewegingen leningen op korte termijn (KT)				
Opname leningen op korte termijn	0	0	411.309	0
Mutatie korte termijn gedeelte van LT lening naar KT	0	211.182	0	355.388
Mutatie leningen op korte termijn	0	-12	0	0
Aflossing korte termijn gedeelte van LT lening	-355.376	0	-738.558	0
Terugbetaling leningen op korte termijn	-411.309	0	-225.238	0
Totaal bewegingen	-566.948	2.428	-152.487	2.404
Totaal op einde van de verslagperiode	5.446.586		6.011.106	

Leningen op lange termijn

Overzicht betreffende de verschillende leningen op lange termijn per categorie.

Op eind 2017

(In duizenden EUR)	2017	Uitgifte	Huidige intrestvoet %	Vervaldatum
Obligatieleningen - retail	369.714	370.000	2,00 - 4,25	2020 - 2025
Obligatieleningen - EMTN*	2.644.335	2.660.500	1,75 - 4,50	2021 - 2033
Obligatieleningen - privaat**	435.280	440.000	2,60 - 3,55	2027 - 2044
Bankleningen - vaste intrestvoet	1.362.860	1.950.000	0,92 - 4,76	2019 - 2036
Bankleningen - met derivatenstructuur	634.397	1.270.000	2,97 - 4,56	2023 - 2027
Totaal	5.446.586	6.690.500		
Kortlopend deel van leningen op lange termijn	-211.182	0		
Totaal leningen op lange termijn	5.235.404	6.690.500		

Op eind 2016

(In duizenden EUR)	2016	Uitgifte	Huidige intrestvoet %	Vervaldatum
Obligatieleningen - retail	319.958	320.000	4,00 - 4,25	2017-2020
Obligatieleningen - EMTN*	2.642.164	2.660.500	1,75 - 4,50	2021-2033
Obligatieleningen - privaat**	435.042	440.000	2,60 - 3,55	2027-2044
Bankleningen - vaste intrestvoet	1.494.381	1.950.000	0,92 - 4,76	2019-2036
Bankleningen - met derivatenstructuur	708.252	1.270.000	2,97 - 4,56	2023-2027
Totaal	5.599.797	6.640.500		
Kortlopend deel van leningen op lange termijn	-355.388	-150.000		
Totaal leningen op lange termijn	5.244.409	6.490.500		

* EMTN: Euro Medium Term Note (is een programma dat de Groep de flexibiliteit geeft om obligatieleningen uit te geven met variërende looptijden).

** Privaat: betreft uitgifte van obligatieleningen volgens Duits recht: Schuldschein en Namensschuldverschreibung en eveneens private uitgiftes aan institutionele beleggers (stand alone).

Voor de bankleningen – met derivatenstructuur werden renteswaps aangegaan om de variabele intrest om te zetten naar een vaste intrestvoet of werden forward renteswaps afgesloten (zie toelichting 'Afgeleide financiële instrumenten').

Voor de door Eandis System Operator uitgegeven obligatieleningen stellen de Distributienetbeheerders zich elk garant op een niet-hoofdelijke en niet-solidaire basis maar beperkt tot het proportioneel aandeel in het kapitaal van Eandis System Operator cvba.

Overzicht van de opgenomen leningen op lange termijn gedurende het jaar 2017 en 2016

(In duizenden EUR)	2017	2016	Uitgifte	Intrestvoet %	Verval- datum
Obligatieleningen - Retail	199.754	0	200.000	2,00	2025
Totaal 2017	199.754	0	200.000		
Bankleningen - Vaste intrestvoet	143.434	150.000	150.000	0,92	2026
Bankleningen - Vaste intrestvoet	95.704	100.000	100.000	1,57	2036
Bankleningen - Vaste intrestvoet	135.609	150.000	150.000	1,38	2036
Totaal 2016	374.747	400.000	400.000		

Leningen op korte termijn

De leningen op korte termijn bevatten het gedeelte van de leningen op lange termijn die binnen het jaar terugbetaalbaar zijn (0 k euro op einde 2017; 411.309 k euro op einde 2016) en de leningen opgenomen bij financiële instellingen zoals hieronder opgenomen:

(In duizenden EUR)	Vervaldag opnames	Beschikbaar bedrag	Opgenomen bedrag	Niet gebruikt bedrag	Gemiddelde intrestvoet *
Commercial paper	Nvt	522.000	0	522.000	Nvt
Vaste voorschotten	Nvt	200.000	0	200.000	Nvt
Fixed loans / Bankschulden	Nvt	200.000	0	200.000	Nvt
Fixed loans	Nvt	100.000	0	100.000	Nvt
Totaal op 31 december 2017		1.022.000	0	1.022.000	
Commercial paper	(1)	522.000	355.000	167.000	0,06%
Vaste voorschotten	Nvt	200.000	0	200.000	Nvt
Fixed loans / Bankschulden	Dagelijks	200.000	56.309	143.691	0,50%
Fixed loans	Nvt	100.000	0	100.000	Nvt
Totaal op 31 december 2016		1.022.000	411.309	610.691	

(1) 50.000 k€ op 13/1/2017, 50.000 k€ op 31/1/2017, 155.000 k€ op 7/2/2017 en 100.000 k€ op 13/2/2017

* De gemiddelde intrestvoet van de opgenomen bedragen op het einde van de periode

Nvt Niet van toepassing

De leningen op korte termijn werden opgenomen door Eandis System Operator in naam van de distributienetbeheerders die zich garant stellen voor hun aandeel en solidair als mededebiteur optreden met uitzondering van de bankschulden.

23 Voorzieningen voor personeelsbeloningen

Toegezegde-bijdragenregelingen

Het uitvoerend personeel aangeworven vanaf 1 januari 2002 en het kaderpersoneel aangeworven vanaf 1 mei 1999 genieten van toegezegde-bijdragenregelingen: deze regelingen voorzien in een kapitaal bij pensionering voortvloeiend uit de betaalde bijdragen en de rendementen toegekend door de pensioeninstellingen, alsook een kapitaal en wezenrente bij overlijden voor pensionering. De financiering gebeurt door werknemersbijdragen en werkgeversbijdragen, die gestort worden aan pensioenfondsen (O.F.P. Enerbel en O.F.P. Powerbel) en groepsverzekeringen.

De activa van de pensioenfondsen worden beheerd door fondsen Esperides, uitgegeven in Luxemburg met 4 verschillende risicoprofielen (laag risico, medium risico, hoog risico en dynamische allocatie (dynamic asset allocation)). Het risiconiveau moet ook rekening houden met de leeftijd van de leden. Dit is de reden waarom de trustees van Powerbel aan haar leden een nieuwe optie voor het beheer van hun activa hebben voorgesteld (2015). Deze optie 'Life-Cycle' houdt rekening met een evolutie van het risico van 'Groei' naar meer 'Defensief' gedurende de carrière van de personeelsleden. Elk jaar heeft de deelnemer de mogelijkheid om zijn beleggingsstrategie te wijzigen, voor de toekomstige toelagen van de werkgever of voor het geheel van de opgebouwde sommen op zijn rekening.

Door de dalende trend van de intrestvoeten op de obligaties werd het niveau van de rendementsgarantie een uitdaging voor de pensioeninstellingen, die de toegezegde bijdragenregelingen beheren, om deze te blijven dekken. Een hervorming drong zich op en werd aangekondigd met de publicatie op 24 december 2015 van de wet van 18 december 2015 "tot waarborg van de duurzaamheid en het sociale karakter van de aanvullende pensioenen en tot

versterking van het aanvullende karakter ten opzichte van de rustpensioenen". Deze wet trad in werking op 1 januari 2016.

De impact van deze aanpassing betekent dat de toegezegde-bijdragenpensioenplannen gewaardeerd worden volgens de Projected Unit Cost (PUC) methode zonder projectie van de toekomstige premies. Tot 2015 werd de intrinsieke waarderingsmethode toegepast.

De rendementswaarborg wordt nu variabel en jaarlijks te aligneren op basis van 65 % van het gemiddeld rendement over de laatste 24 maanden van de lineaire obligaties van de Belgische Staat (OLO's) met een duurtijd van 10 jaar (minstens 1,75 % en maximaal 3,75 %).

De gebruikte rendementswaarborg voor 2017 en 2016 bedraagt 1,75 % en wordt toegepast volgens de verticale methode voor alle betaalde premies aan de pensioenfondsen en in de verzekeringsonderneming (producten Tak 21 met rendementsgarantie).

De pensioenfondsen zijn niet onderworpen aan de Solvency II reglementering van de verzekeringsmaatschappijen en kunnen betere verwachte rendementen behalen bij diversificatie van de beleggingen. Hierdoor werden in 2016 de reserves en een compensatie van de groepsverzekering overgedragen naar een pensioenfonds O.F.P. Powerbel/O.F.P. Enerbel in een vorm van een cash-balance plan met een minimum waarborg van 3,25 % (zie tabel Indeling van de fondsbeleggingen op de balansdatum).

Toegezegd-pensioenregelingen

De collectieve overeenkomst van 2 mei 1952 voorzag een bijkomend pensioen gelijk aan 75 % van het laatste jaarinkomen na aftrek van het paritair wettelijk pensioen na een volledige loopbaan, alsook een overlevingspensioen en wezenrente. Deze toegezegd-pensioenregeling werd volledig gefinancierd door de werkgever en de pensioenen werden rechtstreeks door de werkgever aan de begunstigden uitgekeerd. De eruit voortvloeiende resterende verplichtingen hebben voornamelijk betrekking op lopende pensioenen.

De meerderheid van het uitvoerend personeel aangeworven vóór 1 januari 2002 en het kaderpersoneel aangeworven vóór 1 mei 1999 genieten van toegezegd-pensioenregelingen die voorzien in de uitkering van een kapitaal bij pensionering, en een kapitaal en wezenrente bij overlijden voor pensionering. Die voordelen worden berekend rekening houdend met het laatste jaarinkomen en de diensttijd. De financiering gebeurt door werknemersbijdragen en werkgeversbijdragen, die gestort worden aan pensioenfondsen (O.F.P. Elgabel en O.F.P. Pensiobel) en groepsverzekeringen.

Als gevolg van veranderingen aan de pensioenregelingen in België werd aan leden van het pensioenplan Pensiobel, de mogelijkheid geboden om vanaf 1 januari 2015 over te stappen naar het plan toegezegd-bijdragenregeling Powerbel. De in het verleden opgebouwde en verbeterde verworven rechten (in Pensiobel) worden gekapitaliseerd aan marktconforme rendementen maar met een minimaal rendement gelijk aan 3,25 % (cash-balance Best-off plan).

De Groep verstrekt eveneens **vergoedingen** toegekend **na uitdiensttreding**, zijnde een tussenkomst in de gezondheidszorgen en tarifaire voordelen.

De **andere langetermijnpersoneelsbeloningen** bevatten de afscheids- en jubileumpremies.

De huidige toegezegd-pensioenregelingen worden gefinancierd via pensioenfondsen waar de aan specifieke plannen toegewezen activa worden geïdentificeerd. De Belgische wetgeving en de pensioenregulering stipuleren dat de toegewezen activa uitsluitend dienen tot financiering van de relevante voordelen. Dit resulteerde in het huidige jaar in een bepaling van een **actiefplafond** voor twee plannen. De bepaling van dit plafond houdt rekening met de totale geprojecteerde betaalbare voordelen in lijn met de regels van de pensioenplannen en gebruik makend van de veronderstellingen gelinkt aan het plan.

Actuariële risico's

De verscheidene personeelsverplichtingen stellen de Groep onderhevig aan verschillende actuariële risico's:

Beleggingsrisico

De contante waarde van de toegezegd-pensioenregelingen is berekend aan de hand van een disconteringsvoet waarvan de opbrengst is afgestemd met deze van hoogwaardige bedrijfsobligaties. Indien het rendement op de fondsbelegging lager ligt dan deze disconteringsvoet, dan zal er een tekort ontstaan. De pensioenplannen beleggen momenteel in relatief evenwichtige investeringen. Het detail werd opgenomen in de onderstaande tabel 'Indeling van de fondsbeleggingen op de balansdatum'.

Door het langetermijnkarakter van de verplichtingen acht de Raad van Bestuur van de pensioenfondsen het passend dat een redelijk deel van de fondsbeleggingen wordt geïnvesteerd in aandelen om het verwacht rendement op de fondsen te behalen.

Renterisico

Een daling van de rente op obligaties zal een stijging van de verplichting tot gevolg hebben. Dit zal echter gedeeltelijk gecompenseerd worden door een stijging van het rendement op de fondsbeleggingen van het plan.

Levensverwachting

De contante waarde van de toegezegd-pensioenregelingen wordt berekend rekening houdend met de beste schatting van de levensverwachting van deelnemers aan het plan zowel tijdens als na hun tewerkstelling. Een toename van de levensverwachting van de deelnemers aan het plan zal een toename van de verplichting tot gevolg hebben.

De prospectieve sterftetafels werden gebruikt, zoals voorgesteld door het Instituut van Actuarissen in België (IA|BE).

Loonsverhogingen

De contante waarde van de toegezegd-pensioenregelingen wordt berekend op basis van de toekomstige lonen van de deelnemers aan het plan. Een verhoging van het loon van de deelnemers zal een toename van de verplichting tot gevolg hebben.

De voornaamste actuariële veronderstellingen die werden gebruikt op de balansdatum bij de bepaling van de voorzieningen voor pensioenregelingen en andere vergoedingen:

	2017	2016
Disconteringsvoet - pensioenen DB	1,01%	1,28%
Disconteringsvoet - pensioenen DC	1,66%	1,28%
Disconteringsvoet - andere	1,55%	1,77%
Verwachte gemiddelde salarisstijging (zonder inflatie)	0,85%	0,85%
Verwachte inflatie	1,75%	1,65%
Verwachte stijging van de ziektekosten (inclusief inflatie)	2,75%	2,65%
Verwachte stijging van de tariefvoordelen	1,75%	0,25%
Gemiddeld verwachte pensioenleeftijd	63	63
	IA BE	IA BE
Sterftetafels	Prospective	Prospective
Personeelsverloop	Tables	Tables
Levensverwachting uitgedrukt in jaren van een gepensioneerde op 65 jaar:	0% tot 3,18%	0,00%
Voor een 65-jarige op datum van afsluiting		
- Man	20	20
- Vrouw	24	24
Voor een 65-jarige binnen 20 jaar:		
- Man	22	22
- Vrouw	26	26

Bedragen opgenomen in het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

(In duizenden EUR)	2017	2016
Pensioenkost		
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	-26.790	-34.741
Kosten van vervroegde pensionering	-133	-26
Actuariële winst/(verlies) op andere langetermijnpersoneelsbeloningen	4.404	-8.069
Netto rentekosten op de netto voorziening voor personeelsverplichting		
Rentekosten	-12.120	-16.851
Rentebaten op de fondsbeleggingen	8.623	11.229
Kosten van toegezegd-pensioenregelingen opgenomen in winst of verlies	-26.016	-48.457
Actuariële (winsten)/verliezen van toegezegd-pensioenregelingen ontstaan door		
i) veranderingen in demografische veronderstellingen	7.342	26.827
ii) veranderingen in financiële veronderstellingen	7.484	-81.571
iii) ervaringsaanpassingen	26.279	-40.669
Rendement van de fondsbeleggingen (exclusief intrest)	8.220	90.102
Veranderingen in minimum financieringsvereisten/actiefplafond	-44.178	0
Herwaardering - Personeelsbeloningen opgenomen via niet-gerealiseerde resultaten	5.147	-5.311
Totaal	-20.869	-53.769

Bedragen opgenomen in de balans

(In duizenden EUR)	Contante waarde van de brutoverplichting	Reële waarde van de fondsbeleggingen	Totaal
Pensioenen - gefinancierd	622.763	-645.527	-22.764
Pensioenen - niet gefinancierd	25.547	0	25.547
Gezondheidszorgen en tarifaire voordelen - niet gefinancierd	160.828	0	160.828
Andere langetermijnpersoneelsbeloningen - gefinancierd	62.525	-15.189	47.336
Totaal toegezegd-pensioenregeling en andere langetermijnpersoneelsbeloningen op 31 december 2017	871.663	-660.716	210.947
Pensioenen - gefinancierd	670.981	-657.662	13.319
Pensioenen - niet gefinancierd	25.134	0	25.134
Gezondheidszorgen en tarifaire voordelen - niet gefinancierd	165.464	0	165.464
Andere langetermijnpersoneelsbeloningen - gefinancierd	69.304	-13.858	55.446
Totaal toegezegd-pensioenregeling en andere langetermijnpersoneelsbeloningen op 31 december 2016	930.883	-671.520	259.363

Wijziging in de contante waarde van de brutoverplichting

(In duizenden EUR)	2017	2016
Totaal op 1 januari	930.883	842.791
Aan het dienstjaar toegerekende kosten	24.396	30.960
Rentekosten	12.120	16.851
Bijdragen van de deelnemers	2.394	3.781
Kosten van vervroegde pensionering	133	26
Herwaardering - (winst)/verlies in niet-gerealiseerde resultaten ontstaan door		
i) veranderingen in demografische veronderstellingen	-18.009	-23.827
ii) veranderingen in financiële veronderstellingen	-3.155	87.769
iii) ervaringsaanpassingen	-25.266	39.391
Belastingen op betaalde bijdragen	-1.321	-2.087
Pensioenkosten van verstreken diensttijd	0	0
Betaalde vergoedingen	-50.512	-64.772
Totaal op 31 december	871.663	930.883

Wijziging van de reële waarde van de fondsbeleggingen

(In duizenden EUR)	2017	2016
Totaal op 1 januari	-671.520	-511.541
Rentebaten	-8.623	-11.229
Herwaardering - (winst)/verlies in niet-gerealiseerde resultaten ontstaan door		
rendement op de fondsbeleggingen (exclusief rentebaten)	-7.300	-89.953
Effect van minimum financieringsvereisten/actiefplafond	44.178	0
Bijdragen van de werkgever	-65.569	-119.787
Bijdragen van de werknemer	-2.394	-3.781
Betaalde vergoedingen	50.512	64.771
Totaal op 31 december	-660.716	-671.520
Totaal rendement op de fondsbeleggingen	-15.923	-101.182

Indeling van de fondsbeleggingen op de balansdatum

De indeling van de fondsbeleggingen met betrekking tot pensioenregelingen in functie van de belangrijkste categorie van activa op eind 2017

Categorie	Munt	Elgabel %	Pensiobel %	Verze- ringson- dernemin- gen %	Powerbel en Enerbel %	Totaal %
Beursgenoteerde beleggingen		79,70	80,16	77,28	86,55	80,42
Aandelen	Eurozone	15,88	17,45	6,62	13,16	15,79
	Buiten					
Aandelen	eurozone	21,55	21,14	0	25,16	21,11
Staatsobligaties	Eurozone	4,16	4,08	20,47	5,34	4,75
Andere obligaties	Eurozone	29,80	29,32	50,19	33,04	30,61
	Buiten					
Andere obligaties	eurozone	8,31	8,17	0	9,85	8,17
Niet-beursgenoteerde beleggingen		20,30	19,84	22,72	13,45	19,58
Onroerende goederen		3,72	3,65	7,08	3,25	3,76
Liquide middelen		1,08	0,99	2,22	0,17	1,00
Andere		15,49	15,20	13,42	10,03	14,82
Totaal (in %)		100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Totaal (in duizenden EUR)		411.153	205.790	21.451	66.500	704.894

De indeling van de fondsbeleggingen met betrekking tot pensioenregelingen in functie van de belangrijkste categorie van activa op eind 2016.

Categorie	Munt	Elgabel %	Pensiobel %	Verze- ringson- dernemin- gen %	Powerbel en Enerbel %	Totaal %
Beursgenoteerde beleggingen		88,80	88,80	74,88	88,80	87,99
Aandelen	Eurozone	21,52	21,52	4,34	21,52	20,52
	Buiten					
Aandelen	eurozone	26,68	26,68	2,71	26,68	25,29
Staatsobligaties	Eurozone	0	0	23,74	0	1,38
Andere obligaties	Eurozone	20,30	20,30	44,09	20,30	21,68
	Buiten					
Andere obligaties	eurozone	20,30	20,30	0	20,30	19,12
Niet-beursgenoteerde beleggingen		11,20	11,20	25,12	11,20	12,01
Onroerende goederen		4,70	4,70	4,57	4,70	4,69
In aanmerking komende verzekeringscontracten		0	0	3,11	0	0,18
Liquide middelen		0	0	1,94	0	0,11
Andere		6,50	6,50	15,50	6,50	7,03
Totaal (in %)		100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Totaal (in duizenden EUR)		380.111	177.779	38.988	74.642	671.520

Detail van de toegezegd-pensioenregeling per type deelnemer en per soort voordeel

(In duizenden EUR)	2017	2016
Detail van de toegezegd-pensioenregeling per type deelnemer	871.663	930.883
Actieve deelnemers	619.633	640.459
Niet-actieve deelnemers met uitgestelde voordelen	29.000	53.219
Gepensioneerden en begunstigen	223.030	237.205
Detail van de toegezegd-pensioenregeling per voordeel	871.663	930.883
Pensioenen	648.310	696.115
Andere vergoedingen (gezondheidszorg en tarifaire voordelen)	160.828	165.464
Afscheids- en jubileumpremies	62.525	69.304

Om de schattingonzekerheden toe te lichten is hieronder het effect op de voorziening voor personeelsbeloningen van de **gevoeligheidsanalyse** opgenomen.

(In duizenden EUR)	Effect: stijging (+) / daling (-)
Stijging van de disconteringsvoet (0,5%)	-39.786
Verwachte gemiddelde salarisstijging - zonder inflatie (0,5%)	30.791
Stijging van de inflatie (0,25%)	13.741
Verwachte stijging van de ziektekosten (1,0%)	16.918
Verwachte stijging van de tariefvoordelen (0,5%)	4.980
Toename van de levensverwachting - man (1 jaar)	4.794
Toename van de levensverwachting - vrouw (1 jaar)	9.675

De jaarlijkse balans van de toegezegd-pensioenregelingen wordt door de Groep gefinancierd door een bijdrage, uitgedrukt als een percentage van het totale salaris. Dit percentage wordt gedefinieerd door de geaggregeerde kost methode en wordt jaarlijks herzien. Deze methode van financiering bestaat erin dat toekomstige kosten worden opgenomen over de resterende looptijd van het plan. De kosten worden geraamd op verwachte basis (salarisgroei en de inflatie in aanmerking genomen).

De veronderstellingen met betrekking tot salarisverhoging, inflatie, personeelsverloop en sterfte worden gedefinieerd op basis van historische statistieken van de Groep. De gebruikte sterftetafels zijn degene die overeenkomen met de waargenomen ervaring binnen de pensioenfondsen. De disconteringsvoet werd afgestemd op de investeringsstrategie van de ondernemingen.

Deze veronderstellingen worden herzien op een regelmatige basis.

Specifieke gebeurtenissen (zoals wijziging van het plan, verandering van veronderstellingen, een te korte indekkingsperiode...) kunnen uiteindelijk leiden tot bijkomende stortingen door de Groep.

De **gemiddelde duur** van de toegezegd-pensioenregelingen op 31 december 2017 bedraagt 9 jaar (2016: 9 jaar).

De Groep schat dat in 2018 een bedrag van 39.836 k euro zal worden bijgedragen aan toegezegd-pensioenregelingen en 11.113 k euro aan toegezegde-bijdragenregelingen.

24 Afgeleide financiële instrumenten

De Groep heeft renteswaps aangegaan om de variabele rente op de lange termijn leningen om te zetten naar een vaste rente en heeft forward renteswaps afgesloten. De afgeleide producten werden gewaardeerd tegen reële waarde voor 102.460 k euro in 2017 en 131.067 k euro in 2016.

De evoluties in de reële waarde werden verwerkt via de winst- en verliesrekening (Zie toelichting 'Financiële resultaten').

De reële waarde van afgeleide financiële instrumenten afgesloten ter afdekking van het renterisico werd berekend op basis van verdisconteerde verwachte toekomstige kasstromen rekening houdend met actuele termijnkoersen en rentecurves over de resterende looptijd van het instrument.

Overzicht van de afgeleide financiële instrumenten

Een Linear Constant Maturity Swap in het kader van een lening van € 200 miljoen op 20 jaar opgenomen in juni 2003, trad in werking in juni 2013.

Een Linear Constant Maturity Swap in het kader van een lening van € 220 miljoen op 20 jaar opgenomen in december 2004, trad in werking in december 2014.

Een Linear Constant Maturity Swap in het kader van een lening van € 200 miljoen op 20 jaar opgenomen in december 2004, trad in werking in december 2009.

Een Bonus Range Accrual in het kader van een lening van € 250 miljoen op 20 jaar opgenomen in december 2006, trad in werking in december 2011.

Een Varifix, in het kader van een lening van € 250 miljoen op 20 jaar opgenomen in december 2007, werd afgesloten in oktober 2010.

Een forward fixing IRS swap werd afgesloten in juli 2013 in het kader van een nog op te nemen lening in december 2013 voor een bedrag van € 150 miljoen op 10 jaar.

25 Voorzieningen, andere

(In duizenden EUR)	Sanering	Andere	Totaal
Totaal op 1 januari 2016	17.688	339	18.027
Afnames	-2.752	-339	-3.091
Totaal op 31 december 2016	14.936	0	14.936
Afnames	-5.336	0	-5.336
Totaal op 31 december 2017	9.600	0	9.600

De voorzieningen bevatten de verplichtingen opgenomen voor de sanering van de gasfabrieksterreinen. De DNB's zijn eigenaar van verschillende gasfabrieksterreinen waarop in het verleden bodem- en grondwaterverontreiniging werd veroorzaakt. Op vrijwillige basis werd reeds begonnen met de aanpak van deze verontreiniging en werd in 2001 een raamakkoord met OVAM afgesloten. Ondertussen is het aantal terreinen gereduceerd. In een nieuw akkoord met OVAM werd bepaald wat de spreiding in de tijd, het budget, de prioriteitsorde en de uitvoeringsmodaliteiten van de bodemsaneringswerken en desgevallend andere maatregelen zullen zijn.

Er werd in 2017 en 2016 een bedrag van 11.349 k euro in pand gegeven aan OVAM.

De Groep werkt aan mogelijke verkopen van bepaalde verontreinigde terreinen. In dit kader werden reeds verschillende terreinen verkocht en werden intentieverklaringen met potentiële kopers aangegaan.

Op bepaalde reeds verkochte terreinen zijn nog saneringsverplichtingen mogelijk voor een bedrag van 710 k euro in 2017 en 860 k euro in 2016 (zie toelichting 'Verplichtingen en onzekerheden').

De daling van de voorzieningen was te wijten aan de aanwendungen (saneringen) en concretere elementen waardoor de raming van de saneringskosten kon verminderd worden. Er werden geen bedragen toegevoegd gedurende 2017 en 2016.

De voorziening 'Andere' betrof voornamelijk kosten van geschillen ten opzichte van derde partijen en andere voorzieningen die gebaseerd zijn op de best mogelijke inschatting door het Management. Gedurende 2016 werden bepaalde regelingen getroffen om deze kosten te regulariseren.

26 Kapitaalsubsidies

(In duizenden EUR)	2017	2016
Totaal op 1 januari	1.356	0
Ontvangen gedurende het jaar	1.790	1.357
Afname via de winst- en verliesrekening	-10	-1
Totaal op 31 december	3.136	1.356

In het kader van verschillende in uitvoer te brengen projecten hebben het Vlaamse Gewest en het Vlaamse Energieagentschap kapitaalsubsidies toegezegd. Deze steunmaatregelen kaderen allen in de projecten 'groene energie'.

27 Handels- en overige schulden

(In duizenden EUR)	2017	2016
Handelsschulden	222.259	213.868
Btw en andere belastingsschulden	38.653	26.571
Schulden m.b.t. personeelsbeloningen	70.791	76.483
Vooruitbetalingen klanten Soclev en andere	36.490	35.205
Solidarisering groenestroom- en warmte-krachtcertificaten	75.819	71.416
Overige kortlopende schulden	164.810	166.393
Totaal	608.822	589.936

De rubriek met betrekking tot handels- en overige schulden stijgt met 18.886 k euro van 589.936 k euro op eind 2016 tot 608.822 k euro op eind 2017.

De voornaamste posten in de overige kortlopende schulden betreffen voornamelijk de gereserveerde saldi m.b.t. de afrekening van de Bonus 2014 en 2013 t.w.v. 64.244 k euro (2016: 64.244 k euro) en de toe te rekenen kosten met betrekking tot onder andere de financiële kosten voor de obligatieleningen voor een bedrag van 44.777 k euro (2016: 40.502 k euro).

Aangezien de verrekening van de solidarisering groenestroom- en warmte-krachtcertificaten zowel een vordering als een verplichting kan zijn, moet deze rubriek samen gelezen worden met de rubriek 'Overige vorderingen - Overdrachten' gerapporteerd in de toelichting van de 'Handels- en overige vorderingen'.

De termijn en de voorwaarden voor de schulden zijn als volgt:

Voor de handelsschulden bedroeg het leverancierskrediet gemiddeld 39 dagen en de aannemers werden betaald 30 dagen na factuurdatum.

De schulden aan de btw en van de bedrijfsvoorheffing werden respectievelijk betaald 20 en 15 dagen na het einde van de maand. Alle schulden worden betaald op de vervaldag.

28 Actuele belastingverplichtingen

(In duizenden EUR)	2017	2016
Belasting op resultaat boekjaar	127.853	124.271
Voorafbetalingen	-102.785	-26.555
Te verrekenen roerende voorheffing	-2	-14
Belastingverplichting van huidig jaar	25.066	97.702
Belastingverplichting vorige boekjaren	7.590	104.564
Actuele belastingverplichting	32.656	202.266

In 2017 werden alle belastingen betaald die betrekking hadden op 2015 (103.962 k euro), belastingen op 2016 (89.735 k euro) en vooruitbetalingen op belastingen voor 2017 (102.787 k euro) zodat in totaal 296.484 k euro werd betaald.

Financiële instrumenten

29 Financiële instrumenten: risico's en reële waarde

Risico's

Het is de bedoeling van de Groep om alle risico's afzonderlijk te begrijpen alsook hun onderlinge verbanden, en om strategieën te definiëren teneinde de economische impact op de resultaten van de Groep te beheersen. Het auditcomité heeft de verantwoordelijkheid voor het nazicht van de risicoanalyse, het goedkeuren van de aanbevolen risicobeheersingsstrategieën, het doen naleven van de richtlijnen inzake risicobeheer en voor het rapporteren.

Vermogensstructuur

De vermogensstructuur van de Groep bestaat uit het eigen vermogen en de financiële verplichtingen.

Naast de wettelijk (Belgische) vereiste minima voor eigen vermogen die van toepassing zijn, zijn de opdrachthoudende verenigingen binnen de Groep ook onderworpen aan het decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking. Dit decreet bepaalt dat uiterlijk eind 2018 geen privé-vennoot/deelnemer kan participeren in het kapitaal van de opdrachthoudende verenigingen (het principe van de gemengde opdrachthoudende vereniging verdwijnt hierdoor). Sinds het amendement uit 2016 mag dit weer wel in de sectoren energie en afval, mits aan bepaalde voorwaarden voldaan is. Voor ex-IGAO gemeenten (in IMEA, Intergem en Iveka), Iveka en Intergem valt deze datum vroeger, namelijk op 31 december 2014, 31 december 2016 en 14 september 2018 respectievelijk.

Gedurende 2016 beslisten de provincies Oost-Vlaanderen en Antwerpen om uit te treden en de provincie West-Vlaanderen zal uittreden tegen eind 2018.

Het doel van de groep is om een sterke structuur te behouden en er voor te zorgen dat de Eandis groep een "goede" credit rating heeft bij de ratingagentschappen.

Aangezien de Groep werkt binnen een gereguleerde omgeving, met een gegarandeerde vergoeding (billijke vergoeding/winst en een gegarandeerd rendement/dividend), is haar risico eerder beperkt.

Gedurende 2017 en 2016 heeft de Groep alle 'verwachte' verplichtingen kunnen inlossen.

De Groep heeft een beroep gedaan op lange en korte termijn financiering ter ondersteuning van het bedrijfskapitaal.

De Groep bewaakt haar solvabiliteit. Onder solvabiliteit wordt verstaan de mate waarin zij in geval van liquidatie kan voldoen aan haar financiële verplichtingen aan de verschaffers van vreemd vermogen.

Kredietrisico

Het kredietrisico omvat het risico dat de ene partij bij een financieel instrument haar verplichtingen niet zal nakomen, waardoor bij de andere partij een financieel verlies kan ontstaan.

De Groep heeft een kredietbeleid waarbij het kredietrisico wordt bewaakt en diversificatie van tegenpartijen noodzakelijk is.

Het maximale kredietrisico is de balanswaarde van elk financieel actief.

Handelsvorderingen

Ouderdomsanalyse van de netto vervallen handelsvorderingen waarvoor geen bijzondere waardevermindering werd opgenomen.

(In duizenden EUR)	2017	2016
1 - 60 dagen	17.031	7.939
61 - 90 dagen	3.356	3.804
91 - 180 dagen	9.185	10.423
181 - 365 dagen	19.105	16.094
>365 dagen	10.757	18.817
Totaal handelsvorderingen - netto	59.434	57.077

Beweging gecumuleerde waardeverminderingen op handelsvorderingen.

(In duizenden EUR)	2017	2016
Saldo per 1 januari	-76.054	-75.761
Toevoeging waardeverminderingen op vorderingen	-19.986	-7.643
Terugname waardeverminderingen op vorderingen	10.924	7.350
Saldo per einde verslagperiode	-85.116	-76.054

Valutarisico

De Groep is niet wezenlijk blootgesteld aan valutarisico's, aangezien zij bijna geen transacties heeft in andere valuta dan de euro.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico houdt het risico in dat de Groep haar financiële verplichtingen niet zou kunnen nakomen. De Groep beperkt dit risico door de kasstromen op een continue basis te bewaken en ervoor te zorgen dat er voldoende kredietfaciliteiten aanwezig zijn.

De Groep doet een beroep op verscheidene banken om op korte termijn gelden aan te trekken. In het kader van een opgezet thesauriebewijzenprogramma worden commercial papers (thesauriebewijzen) uitgegeven. Vaste voorschotten kunnen opgevraagd worden met een looptijd van 1 week tot 12 maanden en ook fixed loans (straight loans) met een looptijd tussen 1 dag tot 1 jaar. Alle leningen hebben een vaste intrestvoet gedurende de looptijd behalve de opname van het kassierscontract dat een variabele rentevoet heeft.

De Groep neemt langetermijnleningen op voornamelijk ter financiering van de investeringen in de distributienetten voor elektriciteit en gas, en om leningen en intresten te herfinancieren.

Op eind 2014 werd een deel van de netto opbrengsten van deze uitgiftes gebruikt om de vergoeding te betalen in naam en voor rekening van de openbare besturen aan Electrabel in het kader van diens uittrede uit het aandelenkapitaal van de DNB's.

In 2010 heeft de Groep voor het eerst obligatieleningen uitgegeven voor de particuliere belegger in België en het Groot-Hertogdom Luxemburg.

Om de financieringsbronnen te diversifiëren en te verbreden zodat een veilige, betrouwbare, efficiënte en innovatieve distributie van energie aan de afnemers kan verzekerd worden, werd een rating gevraagd bij 'Moody's Investors Service Ltd.' (Moody's).

Eandis System Operator heeft in oktober 2011 een A1 rating (negatieve vooruitzichten - 'outlook') bekomen van Moody's. Deze rating werd nog bevestigd op 5 juli 2016 maar op 14 december 2016 verlaagde Moody's de rating naar A3 (stabiele vooruitzichten) als gevolg van het niet uitvoeren van de fusie van de zeven DNB's in Eandis Assets. Hierdoor werd eveneens het aantrekken van een private partner voor deze fusie-onderneming stopgezet.

Op 18 januari 2017 heeft Eandis System Operator ook een tweede rating bekomen. Het Duitse ratingbureau Creditreform Rating AG heeft aan Eandis System Operator een A+ rating met stabiele vooruitzichten toegekend. Op 19 januari 2018 werd deze rating nog bevestigd.

Eandis System Operator geeft met succes obligaties uit in het kader van haar € 5 miljard EMTN-programma. Dit programma is gestart in 2011 en loopt tot 2021. De interesse bij Europese investeerders voor de uitgaves was steeds zeer groot. Van het € 5 miljard EMTN programma was op eind 2017 voor een bedrag van € 2.660,5 miljoen of 53,21 % aan obligatieleningen uitgegeven. Sinds eind 2014 vonden geen uitgaves meer plaats onder dit programma.

Een overzicht van de leningen wordt opgenomen in de toelichting 'Leningen op lange en korte termijn'.

Informatie betreffende het aflossingsschema van de verschillende leningen op lange termijn.
Op eind 2017

(In duizenden EUR)	2017	1 jaar of minder	2-3 jaar	4-5 jaar	Meer dan 5 jaar
Obligatieleningen - retail	369.714	0	169.960	0	199.754
Obligatieleningen - EMTN	2.644.335	0	0	996.093	1.648.242
Obligatieleningen - privaat	435.280	0	0	0	435.280
Bankleningen - Vaste rentevoet	1.362.860	134.950	249.732	214.391	763.787
Bankleningen - Met derivatenstructuur	634.397	76.232	159.796	169.991	228.378
Totaal	5.446.586	211.182	579.488	1.380.475	3.275.441
Totaal bullet aflossingen	3.449.329	0	169.959	996.093	2.283.277
Totaal exclusief bullet aflossingen	1.997.257	211.182	409.529	384.382	992.164

Op eind 2016

(In duizenden EUR)	2016	1 jaar of minder	2-3 jaar	4-5 jaar	Meer dan 5 jaar
Obligatieleningen - retail	319.958	150.012	0	169.946	0
Obligatieleningen - EMTN	2.642.164	0	0	498.821	2.143.343
Obligatieleningen - privaat	435.042	0	0	0	435.042
Bankleningen - vaste intrestvoet	1.494.381	131.521	273.457	218.749	870.654
Bankleningen - variabele intrestvoet	0	0	0	0	0
Bankleningen - met derivatenstructuur	708.252	73.855	154.895	164.829	314.673
Totaal	5.599.797	355.388	428.353	1.052.345	3.763.711
Totaal bullet aflossingen	3.397.164	150.012	0	668.767	2.578.385
Totaal exclusief bullet aflossingen	2.202.633	205.376	428.353	383.578	1.185.326

Renterisico

De Groep heeft leningen op lange termijn opgenomen met een vaste en een variabele rentevoet. De leningen met een variabele rente werden omgezet via swapcontracten naar een vaste rentevoet (zie toelichting 'Afgeleide financiële instrumenten'). Voor bepaalde leningen werd een forward swap contract afgesloten. Alle andere leningen werden opgenomen met een vaste rentevoet.

De intrestaflossingen voor de volgende jaren, berekend op basis van de coupon intrestvoet, is als volgt:

(In duizenden EUR)	2017	2016
In 2017	0	161.412
In 2018	167.583	163.583
In 2019	153.726	149.726
In 2020	146.913	142.913
In 2021	133.907	129.907
In 2022	105.664	101.664
In 2023 en volgende	572.696	560.998
Totaal	1.280.489	1.410.204

Andere

Meer informatie omtrent de risico's van de Groep en haar aandeelhouders is opgenomen in het prospectus van Eandis System Operator groep (Eandis System Operator cvba en haar dochterondernemingen) van 2 juni 2017 m.b.t. de uitgifte van een obligatielening (retail) en de investor presentation van 1 september 2017 die kunnen geraadpleegd worden op de website www.eandis.be.

Reële waarde

De reële waarde van de financiële activa en passiva wordt gedefinieerd als het bedrag waartegen het instrument zou kunnen geruild worden in een lopende transactie tussen bereidwillige partijen, en niet in een gedwongen verkoop of liquidatieverkoop.

De reële waarde hiërarchie

De Groep gebruikt de volgende hiërarchische classificatie voor het bepalen en toelichten van de reële waarde van financiële instrumenten door middel van een waarderingstechniek:

Niveau 1: genoteerde (niet-aangepaste) prijzen op liquide markten voor identieke activa of passiva

Niveau 2: andere technieken waarvoor alle input met een significante weerslag op de opgenomen reële waarde hetzij direct, hetzij indirect kan worden waargenomen

Niveau 3: technieken die gebruik maken van input met een significante weerslag op de opgenomen reële waarde die niet gebaseerd is op waarneembare marktgegevens.

De volgende methodes en veronderstellingen worden gebruikt voor het schatten van de reële waarde:

Geldmiddelen en kortetermijnleningen, handelsvorderingen (na aftrek van voorzieningen), handelsschulden en overige schulden benaderen hun netto boekwaarde grotendeels wegens de korte looptijd van deze instrumenten.

De reële waarde van de beleggingen uit een niet-genoteerde markt is gebaseerd op de laatste beschikbare jaarinformatie.

De reële waarde van de GSC en WKK wordt opgenomen aan het gegarandeerd bedrag, zoals bepaald in het besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Energiedecreet. De reële waarde van genoteerde obligatieleningen is gebaseerd op de prijsnoteringen op datum van rapportering.

De afgeleide financiële instrumenten zijn interestswaps. De toegepaste waarderingstechnieken zijn swapmodellen die gebruik maken van actuele waarde berekeningen. De modellen bevatten diverse soorten input waaronder termijnkoersen, rentecurves die worden bekomen op basis van de marktrente en afgeleiden uit marktprijzen van verschillende financiële producten die opgevraagd worden aan verschillende marktpartijen.

De reële waarde van genoteerde obligatieleningen is gebaseerd op de indicatieve noteringen op Bloomberg (Bloomberg is een vooraanstaande nieuwssite voor zakelijke en financiële markten, het levert wereldwijd economisch nieuws, koersen van futures, aandelenkoersen e.a.) op datum van rapportering.

De reële waarde van de genoteerde obligatieleningen, uitgegeven voor een totaal bedrag van € 2.980,5 miljoen evolueert in functie van de marktrente. De reële waarde op 31 december 2017 bedraagt € 3.441,0 miljoen en verschilt van de terugbetalingswaarde en de boekwaarde.

(In duizenden EUR)	Reële waarde niveau 1	niveau 2	Boekwaarde
Overige beleggingen	984	0	832
Groenestroom- en warmte-kraachtcertificaten (GSC & WKC)	24.810	0	24.810
Handels- en overige vorderingen exclusief GSC en WKC	922.945	0	922.945
Geldmiddelen en kasequivalenten	31.405	0	31.405
Totaal	980.144	0	979.992
Obligatieleningen (inclusief kortlopend deel)	3.847.603	0	3.449.329
Andere leningen op lange termijn (inclusief kortlopend deel)	1.997.257	0	1.997.257
Afgeleide financiële instrumenten	0	102.460	102.460
Andere financiële instrumenten	641.478	0	641.478
Totaal	6.486.338	102.460	6.190.524

Andere informatie

30 Verbonden partijen

Transacties tussen de DNB's en hun dochtermaatschappijen (de verbonden ondernemingen) werden in de consolidatie geëlimineerd en werden dus niet opgenomen in deze toelichting.

De vergoedingen die werden betaald aan de bestuurders, betreffen zitpenningen en verplaatsingsvergoedingen voor een bedrag van € 410.291 voor 2017 en € 460.719 voor 2016.

De vergoedingen aan het managementcomité en de bestuurders bedroegen € 3.698.619 voor 2017 en € 3.318.972 voor 2016. Hiervan bedroeg de pensioenkost € 697.823 voor 2017 en € 624.971 voor 2016. Er werden geen andere voordelen in natura, opties op aandelen, kredieten of voorschotten gegeven ten gunste van de bestuurders.

Transacties van de Groep met de ondernemingen die een minderheidsbelang (Farys/TMVW) aanhouden, waren als volgt:

(In duizenden EUR)	2017	2016
Bedrag van de transacties		
Doorrekening van kosten aan de minderheidsbelangen	4.471	4.804
Doorrekening van kosten van de minderheidsbelangen	454	116
Bedrag van uitstaande saldi		
Handelsvorderingen	569	605
Handelsschulden	10	3

Transacties van de Groep met de geassocieerde deelnemingen (Atrias en Synductis) waren als volgt:

(In duizenden EUR)	2017	2016
Bedrag van de transacties		
Doorrekening van kosten aan de geassocieerde deelnemingen	2.026	2.330
Doorrekening van kosten van de geassocieerde deelnemingen	11.475	7.654
Bedrag van uitstaande saldi		
Handelsvorderingen	18.830	16.478
Handelsschulden	1.847	2.745

Lidmaatschap van professionele organisaties

Eandis System Operator is lid van Synergrid vzw, een gemeenschappelijke belangenvereniging van de beheerders van netten in België van transmissie van elektriciteit, van vervoer van aardgas en van de distributie van elektriciteit en aardgas.

Eandis System Operator is lid van de Europese vereniging van Europese distributienetbeheerders voor Slimme Netten (EDSO for Smart Grids).

Gedurende 2017 werd voor de uitoefening van het mandaat van de commissaris voor de DNB's een bedrag van 60 k euro betaald en voor andere opdrachten een bedrag van 87 k euro. De additionele diensten werden goedgekeurd door het auditcomité.

31 Verplichtingen en onzekerheden

(In duizenden EUR)	2017	2016
Huurwaarborgen gebouwen	1.463	1.463
Andere bankwaarborgen	300	484
Inpandgeving vorderingen	11.349	11.349
Totaal gegeven waarborgen	13.112	13.296
Ontvangen waarborgen van aannemers en leveranciers	52.177	51.562
Goederen gehouden door derden in hun naam, maar ten bate en voor risico van de Groep	56	49
Verplichting tot aankoop materiële vaste activa	4.391	4.698
Verplichting tot verkoop materiële vaste activa	1.250	8.442
Verplichting tot sanering	710	860

Uitstaande bestellingen in 2017 bedroegen 16.311 k euro (2016: 21.132 k euro).

De Groep huurde verschillende gebouwen en bijhorende parkings voor een waarde van 6.090 k euro in 2017 en 6.016 k euro in 2016 alsook wagens voor een waarde van 4.690 k euro in 2017 en 4.798 k euro in 2016.

De huurverplichtingen (opgenomen als operationele huurverplichtingen) hebben betrekking op gebouwen, wagens en andere materialen.

De contracten met betrekking tot gebouwen bevatten verlengingsclausules en hebben een gemiddelde looptijd van twee jaar.

De toekomstige huurverplichtingen kunnen als volgt worden uitgesplitst

(In duizenden EUR)	2017
In 2018	9.834
In 2019 en 2020	11.633
In 2021 en 2022	3.170
In 2023 en volgende	180
Totaal	24.817

De gebudgetteerde investeringen van de Groep voor 2018 werden geraamd op 416.131 k euro (446.481 k euro in 2017).

Verder valt er ook een juridisch geschil te noteren tussen de DNB's en Essent inzake gratis distributie van groene stroom (3.533 k euro in 2017 en 2016), met Infrabel en het Vlaamse Gewest inzake verplaatsingsdossiers (93 k euro in 2017 en 5.526 k euro in 2016) en diverse geschillen met verschillende partijen (voor een totaal van 6.914 k euro in 2017 en 9.281 k euro in 2016).

De Groep heeft juridische procedures hangende waarvoor het risico op verlies mogelijk doch niet waarschijnlijk is en waarvoor bijgevolg ook geen voorzieningen werden aangelegd. Op dit moment kan de waarschijnlijke timing van de afwikkeling niet worden ingeschat.

32 Gebeurtenissen na balansdatum

Integratie Eandis System Operator en Infrax in Fluvius System Operator

Eind 2017 was er nog voorbehoud ten aanzien van de voorgenomen fusie van Eandis System Operator cvba en Infrax cvba tot de geïntegreerde entiteit Fluvius System Operator cvba. Reden hiervoor was een mogelijke beslissing van de Belgische Mededingingsautoriteit (BMA). Begin 2018 werd evenwel duidelijk dat dit voorbehoud wegviel. Hiermee is een belangrijke stap gezet naar de daadwerkelijke realisatie van één geïntegreerde werkmaatschappij voor gans Vlaanderen, vanaf 1 juli 2018.

Ingevolge de toepassing van het controlebegrip onder de IFRS standaarden, zal de geconsolideerde jaarrekening IFRS pas worden opgemaakt als geïntegreerde werkmaatschappij per 31 december 2018. De halfjaarcijfers per 30 juni 2018 zullen bijgevolg nog worden opgemaakt op het niveau van de werkmaatschappij Eandis System Operator cvba (niet-geïntegreerd).

Verder werden verschillende transacties gedurende 2017 voorbereid die een belangrijke invloed zullen hebben op het Vlaamse energielandschap in 2018 (zie toelichting 'Informatie over de onderneming').

33 Lijst van de ondernemingen opgenomen in de consolidatie

Onderneming	Maatschappelijke zetel	Aandelen in	
		bezit %	Stemrecht %
Distributienetbeheerders *			
Gaselwest	President Kennedypark 12, B-8500 Kortrijk		
IMEA	Merksemsesteenweg 233, B-2100 Deurne		
Imewo	Brusselsesteenweg 199, B-9090 Melle		
Intergem	Administratief Centrum (AC), Franz Courtenstraat 11, B-9200 Dendermonde		
Iveka	Koningin Elisabethlei 38, B-2300 Turnhout		
Iverlek	Aarschotsesteenweg 58, B-3012 Wilsele-Leuven		
Sibelgas	Gemeentehuis St. Joost-Ten-Node, Sterrenkundelaan 12, B-1210 Brussel		
Dochterondernemingen			
Eandis System Operator cvba	Brusselsesteenweg 199, B-9090 Melle	100,00	100,00
De Stroomlijn cvba	Brusselsesteenweg 199, B-9090 Melle	64,03	64,03
Deelnemingen in joint ventures en geassocieerde deelnemingen			
Atrias cvba	Ravensteingalerij 4 bus 2, B-1000 Brussel	25,00	25,00
Synductis cvba	Brusselsesteenweg 199, B-9090 Melle	33,23	32,31
Warmte@Vlaanderen cvba	Boombekelaan 14, B-2660 Hoboken	50,00	50,00
Fluvius cvba	Koning Albert II laan 37, B-1030 Brussel	50,00	50,00

* Contactadres: Brusselsesteenweg 199, B-9090 Melle

De dochterondernemingen Warmte@Vlaanderen en Fluvius werden opgericht gedurende 2016 maar bevatten geen activiteiten. Ze werden in de consolidatie opgenomen als een 'Investerings in ondernemingen'.

Op 7 februari 2018 besliste de Raad van Bestuur van Warmte@Vlaanderen cvba de vennootschap zo spoedig mogelijk te ontbinden met invereffeningstelling. Dit betekent dat de vennootschap Warmte@Vlaanderen cvba zich thans in een toestand van discontinuïteit bevindt.

Aangezien de onderneming geen activiteiten bevat, is IFRS 5 *Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten* niet van toepassing.

Op 17 maart 2018 besliste de Raad van Bestuur van Fluvius cvba de vennootschap zo spoedig mogelijk te ontbinden met invereffeningstelling. Dit betekent dat deze vennootschap zich thans in een toestand van discontinuïteit bevindt.

De onderneming Eandis System Operator cvba vormt samen met haar dochterondernemingen De Stroomlijn, Atrias, Synductis, Warmte@Vlaanderen en Fluvius de (juridische) 'Eandis System Operator groep'. Deze groep maakt haar IFRS resultaten bekend die kunnen geraadpleegd worden op de website www.eandis.be.

Werken in een gereguleerde omgeving

34 Werken in een gereguleerde omgeving

Hernieuwing van de toestemming om een beroep te doen op de werkmaatschappij

De Vlaamse energieregulator VREG heeft bij beslissing van 24 februari 2015 toestemming verleend aan de DNB's om een beroep te doen op de diensten van Eandis System Operator cvba als werkmaatschappij voor elektriciteit. Deze toestemming geldt vanaf 5 september 2014 en is geldig voor een periode van twaalf jaar.

Erkenning van de distributienetbeheerders

De Vlaamse energieregulator VREG heeft per brief van 6 februari 2015 haar beslissing van 3 februari 2015 tot hernieuwing van de aanwijzing van de 7 DNB's als elektriciteitsdistributienetbeheerder gemeld. Deze aanwijzing geldt voor een periode van 12 jaar vanaf 5 september 2014.

Op 29 september 2015 besliste de VREG om de termijn van aanwijzing van de DNB's als aardgasdistributienetbeheerder te hernieuwen voor een periode van 12 jaar die een aanvang neemt op 14 oktober 2015. Eveneens werd hierbij ook de toestemming verleend om met Eandis System Operator cvba als werkmaatschappij voor gas te werken.

Gereguleerde tariefmethodologie

De Groep werkt in een gereguleerde omgeving waarbij het Energiedecreet de richtlijnen vastlegt. Als gevolg van de zesde staatshervorming heeft de VREG – Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt - vanaf 1 juli 2014 de bevoegdheid van de CREG, federale regulator, overgenomen om de tariefmethodologie te bepalen voor de distributienetbeheerders in het Vlaamse Gewest.

De distributienetbeheerders dienen binnen dit kader hun tariefvoorstellen in te dienen. Ieder jaar wordt het toegelaten inkomen dat de DNB kan behalen uit de distributienettarieven vastgelegd door de regulator. Dit vastgelegd inkomen wordt door de DNB omgezet in tariefvoorstellen.

De regulator ziet toe op de correcte toepassing hiervan.

Gereguleerde tariefmethodologie 2015-2016

Op 30 september 2014 heeft de VREG een nieuwe tariefmethodologie bepaald voor elektriciteit en gas voor de DNB's actief in het Vlaamse Gewest voor de reguleringsperiode 2015-2016.

Bij de opbouw van de nieuwe tariefmethode werden volgende elementen in rekening gebracht: het stimuleren van een efficiënte bedrijfsvoering, informatieasymmetrie, stabiliteit, transparantie, administratieve efficiëntie en het vermijden van tariefschokken. Deze methode moet een stimulans zijn voor de DNB's om op een kostenefficiënte en duurzame wijze te werken.

Tarieven 2016

Op 14 december 2015 maakte de VREG de distributienettarieven bekend voor elektriciteit en gas. De belangrijkste aanpassingen betreffen het voorlopig doorrekenen van 20 % van het opgebouwd tekort (regulator actief) voor de periode 2010-2014, het afschaffen van de 100 kWh gratis elektriciteit en het volledig solidariseren van de kosten voor groenestroom in Vlaanderen waardoor het ingebouwde plafond van het verleden wordt afgeschaft.

De saldi die betrekking hebben op de federale bijdrage – toeslagen voor de financiering van fondsen gehouden door de CREG - dienen opgenomen te worden op de balans en zullen afgerekend worden na een door de CREG te nemen beslissing (federale materie).

Op 28 juni 2016 heeft de VREG een herziening van de bestaande tariefmethodologie 2015-2016 bekendgemaakt als gevolg van de invoering van de openbare dienstverplichting van de

elektriciteitsdistributienetbeheerders ter stimulering van de infrastructuur voor elektrische voertuigen. Deze tariefmethodologie heeft geen invloed op de distributienettarieven. De kosten en opbrengsten van de exploitatie zal gedurende 10 jaren opgevolgd worden en nadien afgerekend worden.

Gereguleerde tariefmethodologie 2017-2020

Op 24 augustus 2016 legde de VREG de tariefmethodologie vast voor de Vlaamse elektriciteits- en aardgasdistributienetbeheerders voor de periode 2017-2020.

Deze tariefmethodologie bevat onder andere

- Aanpassingen aan de parameters voor de kapitaalkostenvergoeding (i.e. een vergoeding voor de middelen die de aandeelhouders hebben geïnvesteerd): het eigen vermogen aan 5,24 % (vóór belasting 7,94 %), de kosten van het vreemd vermogen aan 3,04 % en een gearing van 60,00 % (waarbij de verhouding eigen vermogen/vreemd vermogen 40/60 is). In totaal is de gewogen gemiddelde kapitaalkostenvergoeding 5,00 %.
- de verdere afbouw van het regulatorisch actief/passief voor de periode 2010-2014 over 5 jaren (tot 2020)
- de nieuwe opgebouwde regulatorische saldi kunnen volgens een jaarlijks percentage van het gecumuleerd saldo afgebouwd worden: exogene kosten (60 %), volumeverschillen (75 % voor elektriciteit en 40 % voor gas), vennootschapsbelasting (deel via de endogene kosten), herindexering van endogene kosten (50 %)
- Er zal worden gerapporteerd over de kwaliteit (Q-factor) van de dienstverlening: bijvoorbeeld stroomonderbrekingen en laattijdige aansluitingen. De financiële verrekening zal plaatsvinden via een bonus of malus vanaf de volgende regulatorische periode. Gedurende deze regulatorische periode dient enkel gerapporteerd te worden.

Toegelaten inkomen 2017

Op 7 oktober 2016 heeft de VREG het toegelaten inkomen vastgelegd voor de aardgas- en elektriciteitsdistributienetbeheerders voor 2017. De distributienettarieven werden bepaald op basis van de tariefmethodologie 2017-2020. Voor zowel gas als elektriciteit is er een stijging in vergelijking met 2016 voornamelijk als gevolg van de toenemende kosten voor de GSC (elektriciteit) en de verwerking van de regulatorische saldi.

Tarieven 2017

Op 20 december 2016 heeft de VREG de distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas goedgekeurd voor het jaar 2017. De tarieven voor elektriciteit stijgen als gevolg van de stijgende kosten waarop de distributienetbeheerder geen impact heeft (GSC en REG-premies).

Vanaf 1 maart 2017 zijn aangepaste tarieven van toepassing voor gezinnen en kleine bedrijven als gevolg van de lichte stijging van de door Elia toegepaste tarieven voor het transmissienet. De tarieven van Elia werden goedgekeurd door de CREG.

Tarieven 2018

Op 9 oktober 2017 heeft de VREG het toegelaten inkomen voor elektriciteit en gas voor de periode 2018 bekend gemaakt die werden bepaald op basis van de tariefmethodologie opgesteld voor de periode 2017-2020.

Voor elektriciteit (inclusief transmissie) ligt het inkomen 3,4 % lager dan het inkomen van 2017 en voor aardgas ligt het inkomen 1,9 % hoger dan in 2017.

Op 12 december 2017 heeft de VREG de distributienettarieven voor elektriciteit en aardgas voor 2018 in Vlaanderen goedgekeurd.

Boekhoudkundige verwerking

De regulatorische verschillen worden op specifieke balansrekeningen geboekt en worden 'regulatorische saldi' genoemd sinds de tariefmethodologie door de VREG wordt bepaald, in tegenstelling tot de verschillen die ontstaan zijn tijdens vorige tariefmethodologieën, bepaald door de CREG, die

'regulatoir actief/passief' werden genoemd. De bewegingen van deze rekeningen (toevoegingen, recuperaties en regularisaties) vormen de regulatoire overdrachten.

Hieronder het overzicht van de samenstelling van de netto vorderingen Regulatoir actief/passief en Regulatoire saldi van het afrekeningsmechanisme per jaar.

(In duizenden EUR)	2017	2016
Overdrachten 2008 - 2009	-2.038	-2.006
Overdrachten 2010 - 2014	187.952	266.551
Totaal regulatoir actief *	185.914	264.545
Overdrachten 2015	102.436	268.275
Overdrachten 2016	54.003	54.414
Totaal regulatoire saldi	87.408	322.689
Totaal netto nog te verrekenen	273.322	587.234
waarvan - Kortlopende vordering	273.322	587.234

* Overdrachten werden gegroepeerd naargelang de terugname via de tarieven waarbij 50,00 % van de overdrachten ontstaan in 2008 en 2009 kunnen verrekend worden in 2015 en 2016 (met uitzondering van de regeling voor de Waalse gemeenten) en 20% van de overdrachten ontstaan in 2010 t.e.m. 2014 kunnen verrekend worden in 2016 en 2017 (met uitzondering van de regeling voor de Waalse gemeenten en de aparte behandeling van de Federale bijdrage t.w.v. 70.719 k euro (2016: 63.417 k euro)).

Reconciliatie van het afrekenmechanisme

(In duizenden EUR)	2017	2016
Vorderingen op 1 januari	587.234	658.965
Recuperatie overdrachten m.b.t. 2008 - 2009	-32	-55.894
Recuperatie overdrachten m.b.t. 2010 - 2014	-78.630	-78.821
Transfer naar derden - via balans	0	113
Totaal bewegingen regulatorief actief *	-78.662	-134.602
Toevoegingen overdrachten 2015	228	8.432
Toevoegingen overdrachten 2016	-411	54.414
Toevoegingen overdrachten 2017	-69.031	0
Recuperatie overdrachten 2015	-166.067	0
Totaal bewegingen regulatorie saldi	-235.281	62.846
Totaal van de bewegingen	-313.943	-71.756
Bewegingen via de resultatenrekening	-313.943	-71.756
Bewegingen voor derden	31	25
Vorderingen op het einde van de verslagperiode	273.322	587.234

Met betrekking tot de overdrachten in het kader van de delta's tussen de werkelijke en de gebudgetteerde kosten en opbrengsten en het afrekeningsmechanisme dienen al deze overdrachten en de daaraan gekoppelde berekeningen nog de definitieve goedkeuring te krijgen van de CREG/VREG, dit na controle van onze rapportering over het boekjaar 2014. Deze onzekerheid houdt in dat de controle door de regulatoren nog aanleiding kan geven tot bijkomende delta's die dan achteraf nog dienen verwerkt te worden via aanpassingen van het regulatorief actief/passief of via het resultaat van het volgende boekjaar.

Tot op heden mocht Eandis System Operator nog geen definitieve beslissing ontvangen van de regulator omtrent de rapporteringen over de resultaten 2010 tot en met 2014. De VREG is ondertussen gestart met een controle over de saldi m.b.t. 2010-2014, maar de beslissing wordt verwacht in 2018. Ondertussen werd in 2016 en in 2017 reeds 20 % van de regulatorie overdrachten met betrekking tot de periode 2010-2014 teruggenomen.

De regulatorie saldi voor de periode 2015 en 2016 werden bevestigd door de regulator VREG en dienen gespreid (volgens een percentage van het gecumuleerd saldo) afgebouwd te worden.

Momenteel zijn er geen specifieke IFRS-richtlijnen i.v.m. de boekhoudkundige verwerking van het afrekeningsmechanisme in een geregleerde omgeving.

Op 30 januari 2014 publiceerde de IASB een nieuwe standaard 'IFRS 14 Regulatory Deferral Accounts'. Deze nieuwe standaard is van toepassing voor "first time adopters" en laat opname van geregleerde activa en passiva toe in afzonderlijke rubrieken van de balans en de winst- en verliesrekening. De Europese Unie heeft deze standaard niet goedgekeurd, maar wacht op de definitieve standaard.

Verslag van de onafhankelijke auditor aan de algemene vergadering van de Vlaamse distributienetbeheerders over de geconsolideerde jaarrekening van de Economische Groep Eandis over het boekjaar afgesloten op 31 december 2017

Wij brengen u verslag uit als onafhankelijke auditor over de geconsolideerde jaarrekening van de Economische Groep Eandis. Dit verslag omvat onze oordeel over de geconsolideerde balans op 31 december 2017, de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht van het boekjaar dat afgesloten werd op 31 december 2017 en de toelichting (alle stukken gezamenlijk "de Geconsolideerde Jaarrekening") en omvat tevens ons verslag betreffende de overige door de wet en regelgeving gestelde eisen. Deze verslagen zijn één en ondeelbaar. De geconsolideerde jaarrekening van de Economische Groep Eandis bestaat uit zeven gemengde Vlaamse distributienetbeheerders (DNBs): Gaselwest, IMEA, Imewo, Intergem, Iveka, Iverlek en Sibelgas die gezamenlijk controle uitoefenen over Eandis System Operator CVBA en haar dochterondernemingen (De Stroomlijn CVBA, Synductis CVBA, Atrias CVBA, Fluvius CVBA en Warmte@Vlaanderen CVBA).

Verslag over de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de Geconsolideerde Jaarrekening van de Geconsolideerde Jaarrekening van de Economische Groep Eandis (samen "de Groep"), die de geconsolideerde balans op 31 december 2017 omvat, alsook de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerd overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht voor het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met een geconsolideerd balanstotaal van € 8.938.201 duizend en waarvan de geconsolideerde resultatenrekening afsluit met een resultaat van het boekjaar van € 235.762 duizend.

Naar ons oordeel geeft de Geconsolideerde Jaarrekening een getrouw beeld van het geconsolideerde eigen vermogen en van de geconsolideerde financiële positie van de Groep op 31 december 2017 alsook van de geconsolideerde resultaten en de geconsolideerde kasstromen voor het boekjaar afgesloten op die datum, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie ("IFRS") en met de in

België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Basis voor ons oordeel zonder voorbehoud

We hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met de International Standards on Auditing ("ISA's"). Onze verantwoordelijkheden uit hoofde van die standaarden zijn nader beschreven in het gedeelte "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening" van ons verslag.

Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de Geconsolideerde Jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan (het managementcomité) en van de aangestelden van de Vennootschappen de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van bepaalde aangelegenheid

Zonder afbreuk te doen aan het hierboven tot uitdrukking gebracht oordeel, vestigen wij de aandacht op toelichting 34 van de Geconsolideerde Jaarrekening met betrekking tot het werken in een gereguleerde omgeving, die de specificiteiten aangaande de regelgeving en tarieven, en de boekhoudkundige behandeling hieromtrent vermelden. Deze lichten eveneens de onzekerheden toe verbonden aan de definitieve saldi voortvloeiend uit de reguleringsmechanisme dewelke door de VREG nog dienen goedgekeurd te worden.

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan management comité voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met IFRS en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften alsook een systeem van interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de Geconsolideerde Jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

In het kader van de opstelling van de Geconsolideerde Jaarrekening, is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de Vennootschappen om haar continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de Vennootschappen te vereffenen of om de bedrijfsactiviteiten stop te zetten of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle over de Geconsolideerde Jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de Geconsolideerde Jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een audit opinie waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van

zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van de Geconsolideerde Jaarrekening, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de Geconsolideerde Jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van het systeem van interne beheersing;
- Het verkrijgen van inzicht in het systeem van interne beheersing dat relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van het systeem van interne beheersing van de Groep;
- Het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;

- ▶ Het concluderen van de aanvaardbaarheid van de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling, en op basis van de verkregen controle-informatie, concluderen of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de Groep om de continuïteit te handhaven. Als we besluiten dat er sprake is van een onzekerheid van materieel belang, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de Geconsolideerde Jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot op de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de continuïteit van de Groep niet langer gehandhaafd kan worden;
 - ▶ Het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de Geconsolideerde Jaarrekening, en of deze jaarrekening, de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld.
- Wij communiceren met het bestuursorgaan, onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die we identificeren gedurende onze controle.
- Omdat we de eindverantwoordelijkheid voor ons oordeel dragen, zijn we ook verantwoordelijk voor het organiseren, het toezicht en het uitvoeren van de controle van de dochterondernemingen van de Groep. In die zin hebben wij de aard en omvang van de controleprocedures voor deze entiteiten van de Groep bepaald.

Verslag betreffende de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk heeft geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de Jaarrekening en is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Vennootschappen.

De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle van de Geconsolideerde Jaarrekening bedoeld in artikel 134 van het Wetboek van vennootschappen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de Geconsolideerde Jaarrekening.

Paul Eelen
Vennoot*

* Handelend in naam van een BVBA

2018 PE0139

Gent, 28 maart 2018

Ernst & Young Bedrijfsrevisoren BCBVA
Commissaris
Vertegenwoordigd door

